

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Loimaan kaupungin järjestämän kuntouttavan
työtoiminnan ryhmien sisällön kehittäminen
asiakaskokemusten perusteella**

Sanna Heikkilä

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutus (210op)

1 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sanna Heikkilä	Sivumäärä 59 ja 3 liitesivua
Työn nimi Loimaan kaupungin järjestämän kuntouttavan työtoiminnan ryhmien sisällön kehittäminen asiakaskokemusten perusteella	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Klemola	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Loimaan kaupunki/ Jaakko Kaunisto, sosiaali- ja terveysjohtaja	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin asiakkaiden kokemuksia Loimaan kaupungin järjestämän kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä. Tutkimuksen perusteella kehitetään ryhmätoiminnan sisältöä asiakaskokemusten pohjalta ja tehtiin suunnitelma ryhmien sisällöksi vuodelle 2017.</p> <p>Kuntouttava työtoiminta on Kuntouttavan työtoiminnan lakiin perustuvaa kunnan järjestämää, sosiaalihoitolain mukaista sosiaalipalvelua sekä työttömyysturvalain mukaista työllistymistä edistävää palvelua. Toiminnan tarkoituksena on henkilön elämänhallinnan parantaminen ja työllistymisedellytyksien luominen.</p> <p>Opinnäytetyössä esitellään kuntouttavaan työtoiminnan keskeisimpiä käsitteitä, jotka auttavat ymmärtämään työn ajankohtaisuutta ja hahmottamaan paremmin työn sisältöä. Työssä esitellään Loimaan kaupungissa kuntouttavaa työtoimintaa tarjoavat tahot sekä paneudutaan työtoiminnan ohjaukseen. Työssä selvitetään myös syksyllä 2016 vallitsevaa työttömyystilannetta niin Loimaalla kuin ympäristökunnissakin ja avataan pitkäaikaistyöttömien elämänhallintaan liittyviä tekijöitä.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Työtä varten haastateltiin kahtakymmentäseitsemää (27) Loimaan kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä syksyllä 2016.</p> <p>Työn tilaaja on Loimaan kaupunki. Työ antaa perustietoa kuntouttavasta työtoiminnasta ja sen järjestämisestä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille.</p> <p>Tutkimuksessa todettiin, että asiakkaat viihtyvät ryhmissä hyvin ja ovat yleisestikin ottaen tyytyväisiä kuntouttavan työtoiminnan ryhmien sisältöön.</p>	
Asiasanat kuntouttava työtoiminta, pitkäaikaistyöttömyys, elämänhallinta , aktivointi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sanna Heikkilä	Number of Pages 62
Title The development of the contents of rehabilitative work groups organized by the city of Loimaa based on customer experience.	
Supervisor(s) Jari Klemola	
Subscriber and/or Mentor The City of Loimaa /Jaakko Kaunisto	
Abstract <p>The thesis studied customer experiences of rehabilitative work groups organized by the municipality of Loimaa. The content of group activity will be further developed based on the findings of this study, and plans for group content was made for year 2017.</p> <p>Rehabilitative work is a statutory activity based on the Act on Rehabilitative Work, Social Welfare Act and Unemployment Security Act. Its purpose is to improve clients' life management skills and enhance their prerequisites for employment.</p> <p>The thesis presents the key concepts of rehabilitative work, helping clients to understand the relevance of the work and to better perceive work content. The study introduces the parties offering rehabilitative work for the city of Loimaa and reviews the steering process for rehabilitative work. The study also investigates prevailing unemployment situation in Loimaa and other municipalities nearby during autumn 2016, and unveils factors related to life management of persons facing long-term unemployment.</p> <p>The study used qualitative research method. Twenty-seven (27) rehabilitative work clients were interviewed for the study. Interviews were conducted as theme interviews within rehabilitative work groups in autumn 2016.</p> <p>The study was ordered by the municipality of Loimaa. The work provides basic information on rehabilitative work experience for elected officials and office-holders.</p> <p>In this work it was found that customers enjoyed working in rehabilitative groups and were generally satisfied with the content and ways of working within the group.</p>	
Keywords rehabilite work, longterm unemployment, life management, activation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA	6
2.1 Asiakas	8
2.2 Aktivointisuunnitelma	9
2.3 Työtoiminnan sisältö, kesto ja toimeentuloturva	11
2.4 Kieltäytyminen ja keskeyttäminen sekä niiden seuraukset	13
3 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA LOIMAALLA	14
3.1 Tilanne haltuun-hanke	18
3.2 Loimaan kaupungin järjestämä ryhmätoiminta	18
3.3 Nuorten työpaja	22
3.4 Muut yksiköt	23
4 KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN OHJAAMINEN	23
5 TYÖTTÖMYYS KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN TAUSTALLA	25
5.1 Pitkäaikaistyöttömyys koko maassa	26
5.2 Työttömyys Loimaalla	28
5.3 Työttömyyden kustannukset	30
5.4. Esimerkkejä työttömyyden hoidosta	31
5.5 Työttömyyden monet kasvot	32
6 ELÄMÄNHALLINTA	32
6.1 Vajaakuntoisuus	33
6.2 Sosiaalinen syrjäytyminen	34
6.3 Kuntouttavan työtoiminnan merkitys elämänhallintaan	35
7 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ	35
7.1 Aineiston hankintamenetelmät	36
7.2 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	36
7.3 Haastattelun suorittaminen	36
7.4 Aineiston analyysimenetelmät	37
7.5 Aivoriihi	38
8 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TULOKSET	38
8.1 Taustatiedot	39
8.2 Asiakas kuntouttavassa työtoiminnassa	40
8.3 Arjen sujuminen	42
8.4 Arjessa jaksaminen	44
8.5 Jatkosuunnitelmat ja toiminnan kehittäminen	45
8.6 Aivoriihi-menetelmällä saadut ehdotukset	48
9 POHDINTAA	51
9.1 Suunnitelma	53
9.2 Tilaa arvioi opinnäytetyötä	55
LÄHTEET	56
LIITTEET	59

1 JOHDANTO

Tutkin opinnäytetyössäni tämän päivän kuntouttavaa työtoimintaa asiakkaan, järjestäjän ja yhteiskunnan näkökulmasta. Idea tämän opinnäytetyön tekemiseen syntyi oman työni kautta. Työskentelen Loimaan kaupungilla työtoiminnan ohjaajana. Tutkimukseni tilaaja on Loimaan kaupunki.

Kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämä, sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu sekä työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu. Toiminnan tarkoituksena on henkilön elämänhallinnan parantaminen ja edellytyksien luominen työllistymiselle. Kuntouttava työtoiminta on henkilökohtaiseen suunnitelmaan perustuvaa työskentelyä avustavissa tehtävissä. Kuntouttavaa työtoimintaa on tutkittu paljon mm. opinnäytetöissä ja erilaisten hankkeiden ja projektien loppuraporteissa. Tämä tutkimus keskittyy nimenomaan Loimaan kaupungin järjestämään kuntouttavaan työtoimintaan. Valmis opinnäytetyö avaa kuntouttavan työtoiminnan maailmaa niin kaupungin työntekijöille kuin päättäjillekin sekä muille asian parissa toimiville.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kuntouttavan työtoiminnan ryhmien sisällön kehittäminen asiakaskokemusten perusteella. Opinnäytetyöni on konstrukttiivinen tutkimus. Tutkimukseni käytän kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Laadulliseen tutkimusmenetelmään päädyin siksi, että halusin luottamukselliseen vuorovaikutustilanteeseen asiakkaan kanssa. Tutkimustapana on teemahaastattelu, jonka tein Loimaan kaupungin järjestämissä kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä. Pyrin löytämään tutkimuksessani vastauksia siihen, miten asiakkaat kokevat nykyisen ryhmätoiminnan sekä miten toimintaa tulisi kehittää. Vastausten perusteella teen suunnitelman vuoden 2017 ryhmien sisällöksi. Varsinaisen tutkimuskysymyksen ohella teemahaastattelulla selvitetään myös kuntouttavan työtoiminnan merkitystä asiakkaan elämänhallintaan ja työllistymiseen.

Tämän opinnäytetyön tilauksen taustalla on Loimaan Kaupungin panostus työllisyyden hoitoon vuonna 2016. Loimaan kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 2.5.2016 työllistymisvarojen käyttösuunnitelmasta ja kehittämis ehdotuksista vuodelle 2016. Kokouksessa päätettiin tehostamistoimenpiteistä, joita olivat mm. kahden uuden

määräaikaisen työtoiminnanohjaajan palkkaaminen. (Loimaan Kaupunginhallitus 2016.) Uudet ohjaajat aloittivat työnsä elokuussa 2016 ja samalla aloitettiin uusia kuntouttavien työtoiminnan ryhmiä, joita olin vahvasti suunnittelemassa kesällä 2016. Loimaan kaupungilla oli ennestään ollut vaihtelevasti yhdestä kahteen ryhmään vuodessa. Tämän seurauksena heräsi tilaajan ajatus tutkia sitä, miten kaupungin panostus saadaan parhaiten vastaamaan kuntouttavan työtoiminnan ryhmien asiakkaiden toiveita ja tarpeita.

Tässä opinnäytetyössä avaan lukijalle kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä, sisältöä ja kestoja, asiakkaiden ohjautumista toimintaan ja asiakkaan toimeentuloa. Opinnäytetyössä esittelen myös Loimaan Kaupungin järjestämän kuntouttavan työtoiminnan toimipisteet ja ryhmät. Tämä työ käsittelee syksyn 2016 työttömyystilannetta niin koko maassa kuin Loimaallakin. Pitkäaikaistyöttömyyteen liittyy vahvasti elämänhallinta, jota myös tässä työssä avaan.

2 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämä, sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu sekä työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu. Kunnan järjestämisvelvollisuuden voi organisoida kunnissa eri tavoilla. Kunta voi järjestää kuntouttavan työtoiminnan itse tai tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kunta antaa tiedon kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä tekemästään sopimuksesta Työ- ja elinkeinotoimistolle (te-toimisto). Kunta vastaa, että toiminta on kuntouttavan työtoiminnan lain mukaista ja aktivointisuunnitelman ehdot täyttävää. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 6 §.)

Toiminnan tarkoituksena on henkilön elämänhallinnan parantaminen ja edellytyksien luominen työllistymiselle. Lain tavoitteena on parantaa työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan työttömän henkilön edellytyksiä työllistyä tai osallistua koulutukseen tai työ- ja elinkeinohallinnon tarjoamaan työllistymistä edistävään palveluun. (Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta 1§). Lain lähtökohtana on vähentää toimeentuloturvan passiivisia piirteitä aktivoimalla asiakkaita. Aktivoinnin perusajatuksen mukaan asiakkaan on parempi tehdä työtä kuin elää pelkän sosiaaliturvan varassa. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 18.)

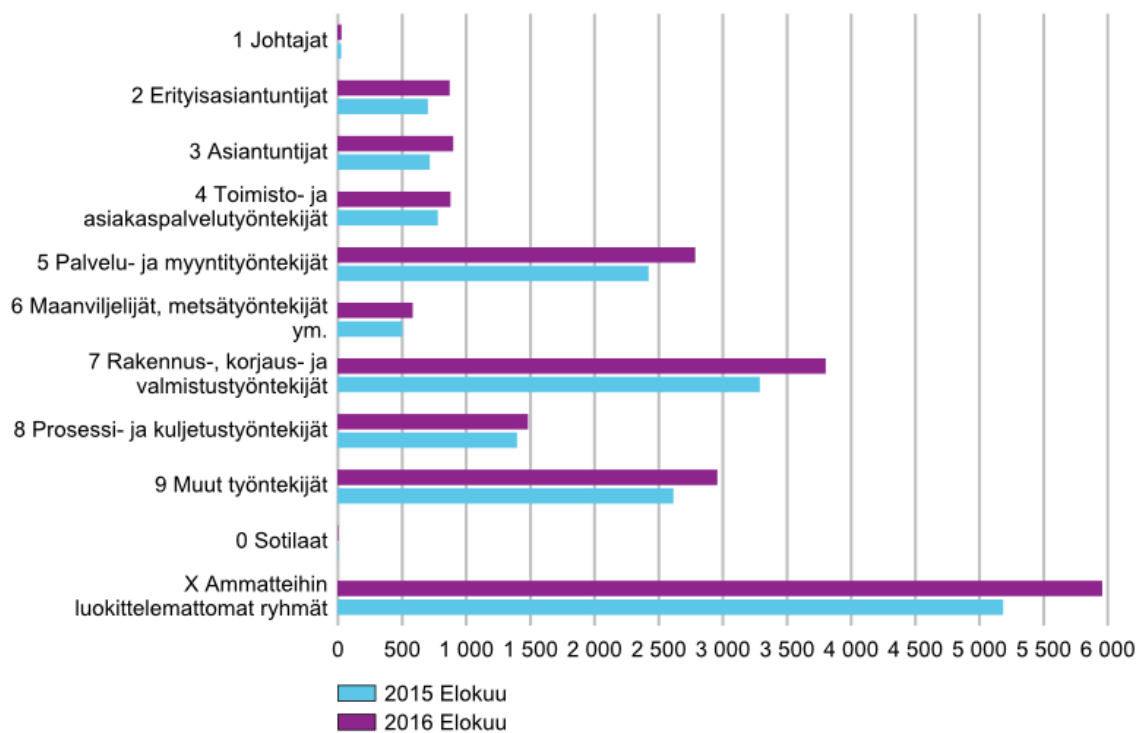
Kuntoutus terminä liitetään yleensä sairauden tai vamman haittojen hoitamiseen, mutta kuntoutuksella hoidetaan myös työttömyydestä, huono-osaisuudesta ja köyhyydestä johtuvia ongelmia, esimerkiksi syrjäytymistä. Kuntoutuksessa ei pelkästään korjata jo aiheutuneita haittoja, vaan myös ennalta ehkäistään haittojen syntymistä. Kuntoutuksella on aina tavoite. Tavoitteena on parantaa asiakkaan tai asiakasryhmän elämäntilannetta ja edesauttaa asiakkaan selviytymistä arkielämän tilanteissa. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 33.) Elämäntilannasta ja syrjäytymisestä kerron lisää luvussa 5.

Kuntouttavassa toiminnassa ei synny virkasuhdetta eikä työsuhdetta henkilön ja toimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen perustuu lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta. Laissa säädetään siitä, ketkä ovat oikeutettuja aktivointisuunnitelmaan ja kenelle kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 1§).

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli mukana elokuun 2016 lopussa 20 200 henkilöä. Määrä on 2 600 henkilöä enemmän kuin elokuussa 2015. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista miehiä oli 11 900 ja naisia 8 400. Miesten määrä oli lisääntynyt edellisestä vuodesta 1 500:lla henkilöllä ja naisten 1 100:lla henkilöllä. Kuntouttavassa työtoiminnassa on mukana asiakkaita kaikilta ammattialoilta (kuva 1), mutta enemmistönä ovat palvelu- ja myyntityöntekijät, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät sekä muut työntekijät ja ammatteihin luokittelemattomat ryhmät. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

KUNTOUTTAVASSA TYÖTOIMINNASSA

kuukauden lopussa ja vuotta aikaisemmin

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Kuvio 1. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden ammattialat (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016).

2.1 Asiakas

Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu pitkään työttöminä olleille henkilöille työllistymismahdollisuuksien ja elämänhallinnan parantamiseksi (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos 2016).

Kuntouttavan työtoiminnan laissa henkilöt määritellään pitkäaikaistyöttömiksi kahden eri määritelmän mukaan. Ensimmäisenä määritellään alle 25 vuotiaat työttömät henkilöt. Pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan alle 25-vuotiaasta henkilöä, joka on saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalerikuukauden aikana tai jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. Toisena määritellään yli 25 vuotiaat henkilöt. Pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan 25 vuotta täyttänyttä henkilöä, joka on saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatu-

kea vähintään 500 päivää tai jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuihin toimeentulotukkeihin. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 3 §.).

2.2 Aktivointisuunnitelma

Henkilöllä, joka täyttää Kuntouttavan työtoiminnan lain 3 §:ssä säädetty edellytykset, on velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan kanssa (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 3 §).

Aktivointisuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Vastuu aktivointisuunnitelmaprosessin käynnistämisestä on sillä viranomaisella, jonka pääasiallinen asiakas on kyseessä. Jos kysymyksessä on työmarkkinatukea saava asiakas, käynnistää TE-toimisto suunnitelman tekemisen. Jos kysymyksessä on toimeentulotukea saava asiakas, käynnistää kunta suunnitteluun liittyvät toimenpiteet. Aktivointisuunnitelman laatiminen käynnistetään sillä, kun vastuussa oleva viranomainen kutsuu toisen viranomaisen ja asiakkaan yhteiseen tapaamiseen suunnitelman laatimista varten. Vastuussa oleva viranomainen on velvollinen tarvittaessa valmistelemaan asiaa etukäteen toisen viranomaisen kanssa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Työtön työnhakija, joka on oikeutettu työmarkkinatukeen, työttömyyspäivärahaan tai jonka toimeentulo pääasiallisesti perustuu toimeentulotukeen, voi myös itse hakeutua kuntouttavaan työtoimintaan ennen laissa säädettyjä määraaikoja. Ennen kuntouttavan työtoiminnan aloittamista kunnan ja TE-toimiston on kuultava asiakasta ja arvioitava hänen hyötynsä kuntouttavasta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee perustua asiakkaan yksilölliseen tilanteeseen ja tarpeeseen. Kuntouttavaa työtoimintaa voidaan tässä tapauksessa järjestää vain, jos kunta ja TE-toimisto ovat yksimielisiä toimenpiteiden tarpeellisuudesta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Aktivointisuunnitelman laativat TE-toimisto ja kunta yhdessä asiakkaan kanssa. Suunnitelman tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleen henkilön työllistymisedellytyksiä sekä elämänhallintaa. Aktivointisuunnitelmaan kirjataan keinot asiakkaan pääsemiseksi työelämään tai koulutukseen. Aktivointisuunnitelmaan kirjataan julkisia työvoimapalveluja, terveys- ja kuntoutuspalveluja, koulutussuunnitelmia sekä kuntouttavaa työtoimintaa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Aktivointisuunnitelmatilaisuuteen voi osallistua myös kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, jos on oletettavissa, että aktivointisuunnitelmaan sisältyy myös kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan ohjaajina toimivat eri ammattinimikkeillä mm. työnsuunnittelija, työvalmentaja, yksilövalmentaja, työpajaohjaaja, työtoiminnan ohjaaja jne. Jos kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja kutsutaan aktivointisuunnitelmatilaisuuteen, on hänen läsnäoloonsa aina saatava asiakkaan suostumus. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.) Loimaalla asia on ratkaistu niin, että työtoiminnan ohjaajat työskentelevät sosiaali- ja terveystalveluiden alaisuudessa, jolloin ohjaaja toimii aktivointisuunnitelmatilaisuudessa kunnan edustajana.

Aktivointisuunnitelmaan tulee kirjata seuraavat tiedot:

- henkilön koulutus- ja työuratiedot
- arvio aiempien julkisten työvoimatalvelujen vaikuttavuudesta
- arvio aiempien työllistymissuunnitelmien toteutumisesta
- toimenpiteet, joilla henkilön työllistymistä voidaan edistää
(Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 8 §.)

Jos aktivointisuunnitelmaan sisällytetään kuntouttavaa työtoimintaa, siitä kirjataan aktivointisuunnitelmaan ainakin seuraavat asiat:

- Kuntouttavan työtoiminnan sisältö
- Kuntouttavan työtoiminnan järjestämispaikka
- Kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto
- Kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja jakson pituus
- Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle tietotoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalitalvelut sekä paikkakunnalla muita tarjolla olevia terveys-, kuntoutus- ja koulutustalveluita
- Päivämäärä, johon mennessä arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan jakson vaikutuksia asiakkaan työllistymismahdollisuuksille sekä päätetään tulevista jatkotoimenpiteistä ja aktivointisuunnitelman uudistamisesta
(Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Aktivointisuunnitelmatilaisuuden päätteeksi aktivointisuunnitelman allekirjoittavat asiakas, kunta ja TE-toimisto. Yhteisesti laaditusta aktivointisuunnitelmasta saa yhden kappaleen asiakas. Aktivointisuunnitelma arkistoidaan kunnan sosiaalihuollon henkilörekisteriin sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmään. (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

2.3 Työtoiminnan sisältö, kesto ja toimeentuloturva

Kuntouttavan työtoiminnan sisältö on suunniteltava vastaamaan asiakkaan työ- ja toimintakykyä sekä osaamista. Kuntouttavasta työtoiminnasta sovitaan kirjallisesti. Sopimuksen allekirjoittavat asiakas, kuntouttavan toiminnan järjestäjä sekä kunnan sosiaalipalveluiden edustaja. Sopimukseen kirjataan jakson pituus, tehtävät ja päivittäinen työaika, asiakkaan oikeudet sosiaalietuuksien käyttöön sekä asiakkaan velvollisuudet poissaolojen varalle.

Kuntouttavan työtoiminnan jaksolle asetetaan selkeät ja konkreettiset tavoitteet. Jakson lopuksi tavoitteisiin pääseminen tulee arvioida. Kuntouttavan työtoiminnan jakson tavoitteena on asiakkaan elämänhallinnan ja toimintakyvyn parantaminen, jotta hän voisi työllistyä, hakeutua koulutukseen tai osallistua muihin työvoima- ja elinkeinohallinnon työllistymistä edistäviin palveluihin. Kuntouttava työtoiminnan on sovittava henkilön työ- ja toimintakyvylle sekä osaamiselle. Kuntouttavan työtoiminnan sisällön tulee olla mielekästä ja riittävän vaativaa ja tukea asiakkaan työmarkkinoille palautumista. Kuntouttava työtoiminta ei saa vakavasti loukata vakavasti henkilön eettistä tai uskonnollista vakaumusta. (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Kuntouttavan työtoiminnan jakso sovitaan kerrallaan 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi. Jakson aikana asiakkaan tulee osallistua kuntouttavaan työtoimintaan vähintään yhden ja enintään neljän päivän aikana kalenteriviikossa. Yhden toimintapäivän tulee kestää vähintään neljä tuntia. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 13 §.) Kuntouttavaan työtoimintaan asiakas voi osallistua enintään 230 päivänä 12 kuukauden aikana (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 14 §).

Kuntouttavaan työtoiminnan asiakas saa toimeentulonsa siitä etuusjärjestelmästä, jonka piiriin hän on kuulunut välittömästi ennen kuntouttavan työtoiminnan aloittamista. Asiakas voi siis saada työmarkkinatukea, työttömyyspäivärahaa tai toimeentulotukea. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Kuntouttavan työtoiminnan asiakas on myös oikeutettu kulukorvaukseen tai toimintarahaan sekä matkakorvaukseen. Kulukorvauksella/toimintarahalla korvataan kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia. Kulukorvaus/toimintaraha on verovapaata tuloa, joita ei huomioida tuloina esim. toimeentulotukea laskettaessa. Työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa saavalla kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalla on oikeus 9 euron kulukorvaukseen niiltä päiviltä, joina hän osallistuu toimintaan. Saadakseen kuntouttavaan työtoimintaan kuuluvat etuudet, on asiakkaan työnhaun oltava voimassa ja hänen pitää hakea työttömyysetuutta Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassaltaan. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Toimintarahaa saavat toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle. Toimintaraha maksetaan vain osallistumispäiviltä. Toimintaraha on saman suuruinen kuin kulukorvaus eli yhdeksän euroa. Päätöksen toimintarahan maksamisesta tekee kunnan sosiaalitoimi normaalina toimeentulotukipäätöksenä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Peruspäivärahaan voi saada myös korotusosaa. Korotusosan määrä on 4,78 euroa arkipäivältä. Peruspäivärahaan voi saada korotusta 90 päivältä, jos asiakas on ollut pitkään työelämässä (20 vuotta), eikä asiakas ole itse irtisanoutunut ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työsuhteen päättymistä. Korotusosaa voi saada 200 päivältä, kun asiakas osallistuu työllisyyttä edistävään palveluun, esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan. Asiakas voi saada peruspäivärahaa korotettuna myös, jos hän on ollut pitkään työelämässä (20 vuotta) eikä hän ole itse irtisanoutunut ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työsuhteen päättymistä ja joka on ilmoittautunut työnhakijaksi 60 päivän sisällä työsuhteen päättymisestä. (Kansaneläkelaitos 2016.)

Kuntouttava työtoiminta kuuluu työturvallisuuslain piiriin (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 22 §). Kunta on vakuuttaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat työ-

tapaturma- ja ammattitautilain mukaisella tapaturmavakuutuksella (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 2001, 23 §).

2.4 Kieltäytyminen ja keskeyttäminen sekä niiden seuraukset

Asiakas voi kieltäytyä tai keskeyttää kuntouttavan työtoiminnan pätevistä syistä. Näitä syitä ovat:

- Kuntouttava työtoiminta sovi hänen terveydentilaansa tai työ- ja toimintakykyyn
- Kuntouttavan työtoiminnan järjestämispaikka on hänen työssäkäyntialueensa ulkopuolella tai järjestämispaikkaan on yli kolmen tunnin matka
- Kuntouttavan työtoiminnan järjestäjä laiminlyö työturvallisuusasiat
- Kuntouttavan toiminnan järjestäjä laiminlyö palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai kuntouttavan työtoiminnan sopimuksen ehtoja
- Kuntouttavan työtoiminnan sisältö ei vastaa aktivointisuunnitelmaa
- Asiakas valitaan työhön tai koulutukseen
- Asiakas osallistuu työmarkkina- ja palvelusuhutukseen parantamaan toimintaa

Kuntouttavan työtoiminnan asiakas menettää oikeutensa työmarkkinatukeen tai työttömyyspäivärahaan, jos hän kieltäytyy ilman pätevää syytä kuntouttavasta työtoiminnasta. Tämän johdosta voidaan laskea myös asiakkaan toimeentulotukea. Tilannetta, jossa asiakas ei saavu osallistumispäivänään paikalle, pidetään myös kieltäytymisenä tai keskeyttämisenä. Sairaudesta johtuva poissaolo ei oteta huomioon. Asiakas, joka kieltäytyy tai keskeyttää kuntouttavan työtoiminnan ilman pätevää syytä, ei ole oikeutettu työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä tai keskeyttämisestä lukien. Asiakas menettää oikeutensa työttömyysetuuteensa myös silloin, jos hän toistuvasti kieltäytyy kuntouttavasta työtoiminnasta tai keskeyttää sen. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

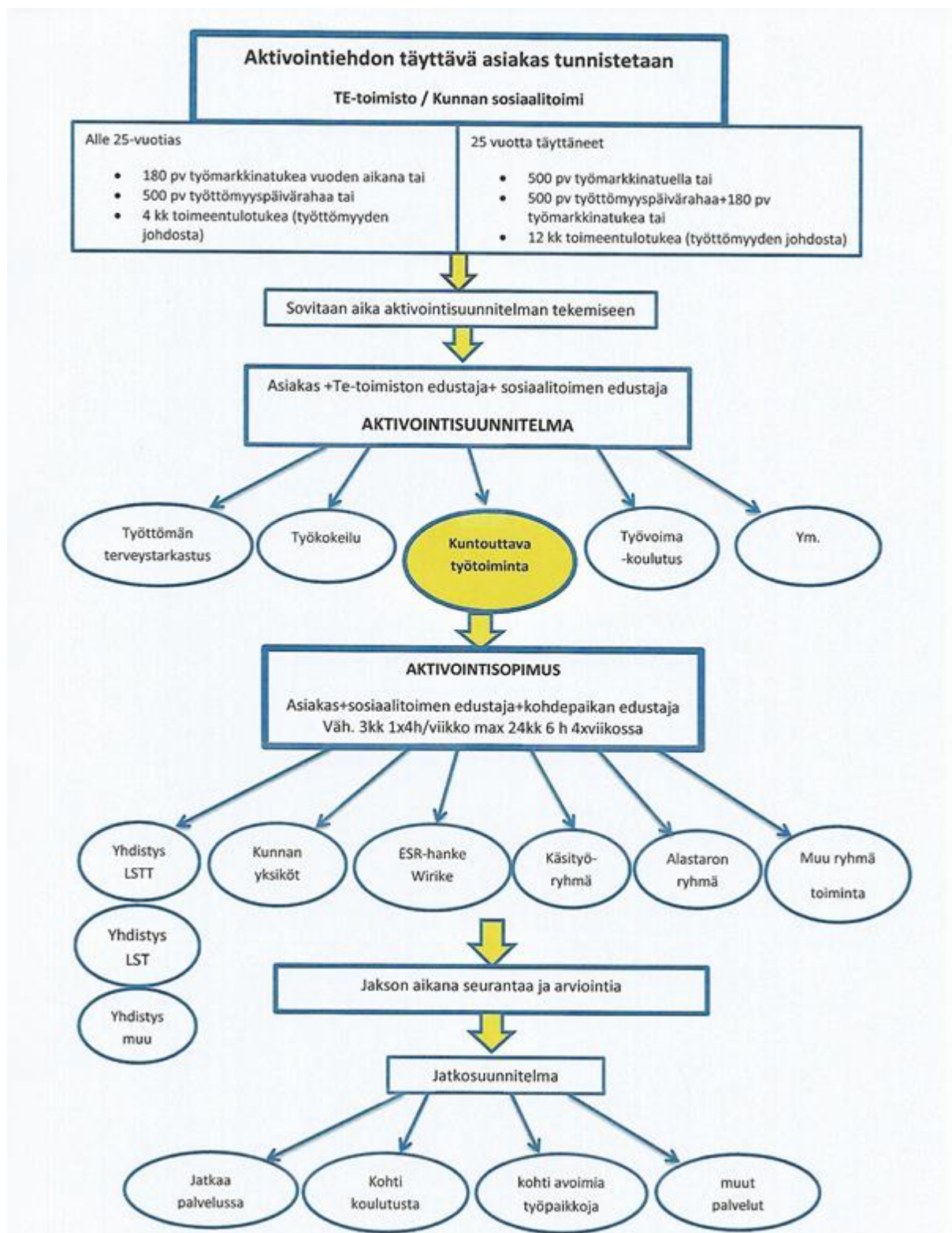
Oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on ollut vähintään 12 kalenteriviikkoa työssäoloehdon täyttävässä työssä, työvoimakoulutuksessa, työnhakuvalmennuksessa, uravalmennuksessa, kokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa, opiskellut omaehtoisesti päätoimisia opintoja tai työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016).

Toimeentulotuen perusosan suuruutta voidaan alentaa enintään kaksikymmentä prosenttia kieltäytymisen vuoksi. Alentamisen voi tehdä vain silloin, kun alentaminen ei

vaaranna ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista voida muutenkaan pitää kohtuuttomana. Alentamisen voi tehdä enintään kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan. Toimeentulotuen perusosaa voi alentaa yhteensä enintään 40 prosenttia, jos asiakas jatkuvasti ja toistuvasti kieltäytyy tai keskeyttää kuntouttavan työtoiminnan. Toimeentulotuen alentamisessa tulee kuitenkin huomioida asiakkaan kokonaistilanne yksilöllisesti. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.)

3 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA LOIMAALLA

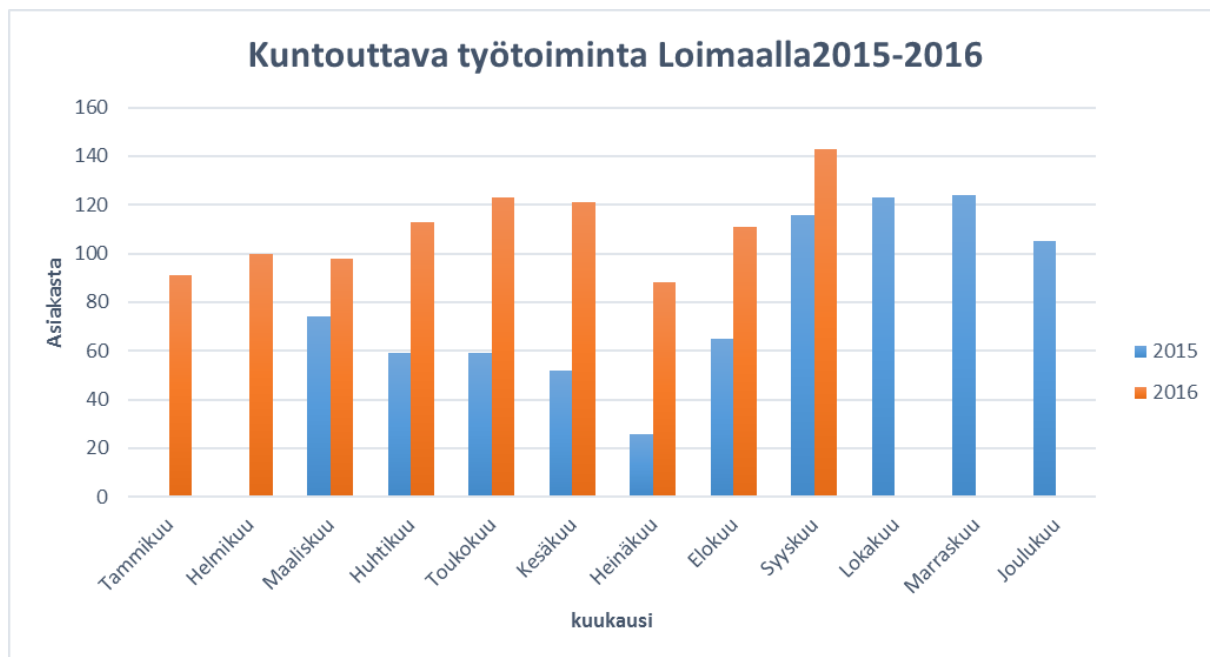
Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu pitkään työttömänä olleille elämänhallinnan ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan avulla pitkään työttömänä olleella henkilöllä on mahdollisuus päästä mukaan työelämään. Kuntouttava työtoiminta on henkilökohtaiseen suunnitelmaan perustuvaa työskentelyä avustavissa tehtävissä. Loimaalla kuntouttavaan työtoimintaan ja muihin työllistymistä edistäviin palveluihin ohjaututaan kuvan 1 mukaisen prosessin perusteella.

Kuva 1 Loimaan kaupungin työllisyyspalvelujen prosessikaavio (Heikkilä S, 2016)

Työtoimintapaikat ovat kunnan kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä, virastoissa, järjestöissä, säätiöissä tai muissa julkisissa yhteisöissä. Loimaalla kuntouttavassa työ-

toiminnassa vuonna 2016 on kuukausittain mukana keskimäärin 109 asiakasta (kuvio 2). Elokuussa 2016 kuntouttavassa työtoiminnassa oli mukana 15 % työttömistä työnhakijoista. Elokuussa 2015 vastaava määrä on ollut 8,2 %.

Kuvio 2. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrät Loimaalla vuosina 2015-2016 (Heikkilä S 2016).

Mari Lamberg ehdottaa vuonna 2009 valmistuneessa opinnäytteessään, että työpajatoimintaa pitäisi saada moniulotteisemmaksi. Moniulotteisuudella hän tarkoittaa sitä, että työpajatoiminnassa olisi kolme erilaista tasoa. Nämä kolme tasoa voisivat hänen ehdotuksensa mukaan olla seuraavat: matalan kynnyksen työpajatoiminta, tuotannollinen työpajatoiminta ja yritysmaailmaan sijoittuva toiminta. Lamberg perustelee ehdotustaan sillä, että varsinkin nykyiset kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat tarvitsevat enemmän matalankynnyksen työpajatoimintaa eli niin sanottua starttitoimintaa. Tämä matalankynnyksen työpaja orientoisi yksilöä ja kartoittaisi yksilön tarpeita ja vaatimuksia. (Lamberg M, 2009, 46-47.) Loimaalla kuntouttavaa työtoimintaa tarjotaan karkeasti jaoteltuna tämän ehdotuksen kaltaisesti. Loimaalla on matalan kynnyksen ryhmiä, joissa nimenomaan tuetaan asiakkaan elämän hallintaa ja arjessa selviytymistä. Sitten on ryhmiä, jotka toimivat tuotannollisen työpajan tyyllisesti ja kolmantena tasona on mahdollista hakeutua työkokeiluun joko kaupungin yksiköihin tai alueen yrityksiin.

Loimaalla kuntouttavaa työtoimintaa järjestävät seuraavat tahot:

- Loimaan kaupunki

- **Loimaan Seudun työkeskuksen tuki ry**

Loimaan Seudun työkeskuksen tuki ry (LSTT) järjestää työpajatoimintaa Työpaja Duuniparkissa. LSTT:n tarkoituksena on järjestää mielekästä työtä ja toimintaa mm. työttömille, sekä edistää oman elämän hallintaa (Loimaan seudun työkeskuksen tuki ry 2016). Työpajalla voi työskennellä kirpputorilla, puutyö- ja ompelupajalla, tavarankuljetuspalveluissa, alihankinnassa kokoonpanotehtävissä ja arkiapuryhmässä siivoustehtävissä. Yhdistyksellä voi työskennellä palkkatuella, työkokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa sekä yhdyskuntapalvelussa. Asiakas voi työskennellä 1-4 päivää viikossa ja 4-6 tuntia päivässä. Yhdistyksen toimintaa pyörittävät toiminnanjohtaja, työtoiminnan ohjaaja ja kaksi työvalmentajaa. Toisen työvalmentajat valmennuspalvelut ovat käytettävissä myös kaupungin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Kuukausitasolla yhdistyksellä on noin 35–40 asiakasta.

- **Loimaan Seudun työttömät ry**

Loimaan seudun työttömät ry järjestää työttömien omaehtoista toimintaa, koulutus-, neuvonta- ja tiedotustoimintaa sekä monenlaista virkistystoimintaa jäsenilleen. Yhdistys ylläpitää Työttömien Tupaa samoissa Duuniparkin tiloissa LSTT:n kanssa. Työttömien Tupa tarjoaa maksutonta palvelua kaikissa työnhakuun liittyvissä asioissa. Työttömien Tuvalla kuntouttavaa työtoimintaa tehdään lounas- ja kahvilapalveluissa. Asiakas voi työskennellä 1-4 päivää viikossa ja 4-6 tuntia päivässä. Tällä hetkellä Loimaan Seudun työttömät ry:llä työskentelee kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella kolme henkilöä. Yhdistyksellä on myös työharjoittelu-, työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja keittiötehtävissä. Yhdistyksen toiminnasta vastaavat toiminnanjohtaja ja työvalmentaja.

- **Loimaa-Seura r.y.**

Loimaa-Seura ry tallentaa ja vaalii paikallisia perinteitä ja historiaa. Seura ylläpitää kotiseutu-, koulu-, mylly- ja pajamuseoita. Seurassa on satunnaisia kuntouttavan toiminnan paikkoja tietojen tallentamisen ja tuottamisen parissa.

- **Mellilän Kyläyhdistys ry**

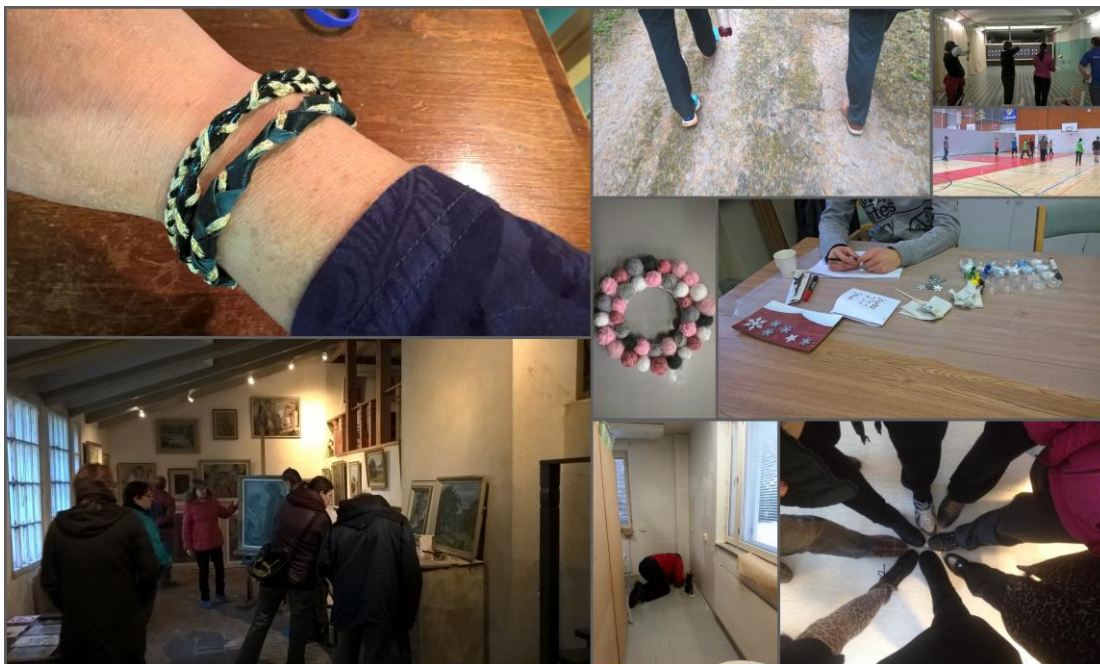
Mellilän kyläyhdistys ry ylläpitää Mellilän keskustassa Mellilän Ostaria, joka uuden ja vanhan tavarankäytön kauppapaikka. Yhdistyksellä kuntouttava työtoiminnan sopimuksella toimitaan ostarilla myyjinä. Tällä hetkellä yhdistyksellä on kaksi kuntouttavan työtoiminnan asiakasta toiminnassa mukana.

3.1 Tilanne haltuun-hanke

Tilanne haltuun! Sosiaalisen osallisuuden ja palveluohjauksen hankkeen 2015-2017, erityistavoitteena työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen (Loimaan kaupunki sosiaalityö 2016). Hankkeen tarkoituksena on luoda asiakaslähäinen ja kokonaisvaltainen palveluohjauksen malli, joka on suunnattu heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville nuorille ja aikuisille. Toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, jossa asiakasta tuetaan yksilökohtaisesti. Palveluohjaus on avointa työskentelyä asiakkaan ja eri viranomaisien kesken. Tarkoituksena on asiakkaan aktivoiminen asioidensa hoitamiseen ja sitä kautta oman elämänhallinnan parantamiseen. Palveluohjauksen lisäksi hankkeella on ryhmätoimintaa, joka tukee sosiaalista osallisuutta. Hankkeella on ryhmätoimintaa kolmena päivänä viikossa. Ryhmäpäivän kesto on neljä tuntia. Tällä hetkellä toimivat olohuone-, keittiö- ja hepparyhmät. Palveluohjauksella luodaan polku elämänhallintaa lisääviin palveluihin kuten sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä erilaisiin harrastuksiin kuten liikunta- ja kulttuuripalveluihin. Tavoitteena on asiakkaan elämäntilanteen ja kuntoisuuden koheneminen niin, että asiakkaan työelämävalmiudet paranevat ja asiakas voi siirtyä ensin työpajatyötyyppiin ryhmään ja siitä pikkuhiljaa esimerkiksi työkokeilun kautta kohti työelämää. Tilanne haltuun-hankkeessa työskentelee kaksi työtoiminnan ohjaajaa. Kuukausitasolla hankkeessa toimii noin 30-35 asiakasta. (Loimaan kaupunki sosiaalityö 2016.)

3.2 Loimaan kaupungin järjestämä ryhmätoiminta

Syksyllä 2016 Loimaalla toimi yhteensä yhdeksän erilaista ryhmää (kuva 2).

Kuva 2. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä Loimaalla syksyllä 2016.

1. Alastaron kunnossapitoryhmä

Kunnossapitoryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä opetella ja ylläpitää ulkoalueiden hoitoon sekä remontoimiseen liittyviä taitoja. Ryhmässä opetellaan myös ryhmässä toimimista sekä muita työelämätaitoja. Ryhmä toimii niin sanottuna seinättömänä pajana ja liikkuu kaupungin eri yksiköissä sen mukaan, missä tekijöitä tarvitaan. Ryhmä toimii pääsääntöisesti Alastaron taajamassa. Ryhmä suorittaa myös kaupungin yksiköiden muuttoja toimitiloista toiseen. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko kymmenen asiakasta.

2. Alastaron vertaistukiryhmä

Ryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä ryhmässä toimimista. Tavoitteena on myös kehittää sosiaalisia taitoja, omien ajatusten ilmaisemista ja herättää kiinnostusta omaan hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Jokaisella toimintakerralla on oma teemansa, esimerkiksi fyysinen terveys, hampaiden hoito, ravinto, harrastukset, työnhaku jne. Ryhmässä kokoonnutaan myös psykiatrin pitämälle luen nolle mielenterveydestä ja päihteiden käytöstä. Myös muita vierailijoita käytetään tarpeen mukaan. Ryhmän aikana asiakas kokoaa portfolio-kansion viikoittaisista teemois-

ta omasta itsestään. Ryhmä toimii noin kolmen kuukauden jaksoissa. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko on kymmenen asiakasta.

3. Hirvikosken kunnossapitoryhmä

Kunnossapitoryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä opetella ja ylläpitää ulkoalueiden hoitoon sekä remontoimiseen liittyviä taitoja. Ryhmässä opetellaan myös ryhmässä toimimista sekä muita työelämätaitoja. Ryhmä toimii niin sanottuna seinättömänä pajana ja liikkuu kaupungin eri yksiköissä sen mukaan, missä tekijöitä tarvitaan. Ryhmä toimii sekä Hirvikosken taajaman, että kaupungin keskustan alueella. Ryhmä suorittaa myös kaupungin yksiköiden muuttoa toimitiloista toiseen. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Asiakas voi valita itselleen useamman työpäivän voimassa olevan tilauskannan rajoissa. Ryhmässä toimii tällä hetkellä 11 asiakasta.

4. Kulttuuriryhmä

Kulttuuriryhmä on ”olohuone”-tyyppinen ryhmä. Kulttuuriryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä ryhmässä toimimista. Tavoitteena on myös kehittää sosiaalisia taitoja, oman mielipiteen ilmaisemista ja herättää kiinnostusta omaan harrastustoimintaan. Ryhmässä tutustutaan kirjallisuuteen ja elokuvaan, paikalliseen historiaan ja nähtävyyksiin ja näyttelyihin. Loimaalaisten yhdistysten toimihenkilöt käyvät myös esittelemässä omia yhdistyksiään. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko on 10 henkilöä.

Käsityöryhmä

Käsityöryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä opetella kädentaaitoja. Käsityöryhmässä opetellaan myös ryhmässä toimimista sekä muita työelämätaitoja. Ryhmässä käytetään useita eri tekniikoita, mm. virkkausta, ompelua, kudontaa, neulomista, punomista jne. Materiaalina käytetään sekä uusia että kierrätettyjä materiaaleja. Ryhmässä tuotetaan valmiita tuotteita joko asiakkaan omaan käyttöön tai sitten myytäväksi. Käsityöryhmä toimii myös Duuniparkin rakennuksessa, mutta tex vex-

kierrätyskeskuksen tiloissa. Kierrätyskeskukselta saamme käyttöömme laajasti materiaaleja. Ryhmätoiminnan kesto on neljä tuntia päivässä. Asiakas voi toimia ryhmässä yhtenä tai kahtena päivänä viikossa. Ryhmässä on tällä hetkellä 10 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta.

5. Liikuntaryhmä

Liikuntaryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä ylläpitää hyvää fyysistä kuntoa. Liikuntaryhmässä opetellaan myös sääntöjen noudattamista mm. joukkuepelien. Ryhmässä liikutaan monipuolisesti sekä ulkona että sisällä ja tutustutaan uusiin lajeihin. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko on 10 asiakasta.

6. Loimaan kunnossapitoryhmä

Kunnossapitoryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä opetella ja ylläpitää ulkoalueiden hoitoon sekä remontoimiseen liittyviä taitoja. Ryhmässä opetellaan myös ryhmässä toimimista sekä muita työelämätaitoja. Ryhmä toimii niin sanottuna seinättömänä pajana ja liikkuu kaupungin eri yksiköissä sen mukaan, missä tekijöitä tarvitaan. Ryhmä toimii keskustan kohteissa. Ryhmä suorittaa myös kaupungin yksiköiden muuttoa toimitiloista toiseen. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko kymmenen asiakasta.

7. Mellilän vertaistukiryhmä

Ryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä ryhmässä toimimista. Tavoitteena on myös kehittää sosiaalisia taitoja, omien ajatusten ilmaisemista ja herättää kiinnostusta omaan hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Jokaisella toimintakerralla on oma teemansa, esimerkiksi fyysinen terveys, hampaiden hoito, ravinto, harrastukset, työnhaku jne. Ryhmässä kokoonnutaan myös psykiatrin pitämälle luennolle mielenterveydestä ja päihteiden käytöstä. Myös muita vierailijoita käytetään tarpeen mukaan. Ryhmän aikana asiakas kokoaa portfolio-kansion viikoittaisista teemoista omasta itsestään. Ryhmä toimii noin kolmen kuukauden jaksoissa. Ryhmä

kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko kymmenen asiakasta.

8. Taideryhmä

Taideryhmän tavoitteena on edistää asiakkaan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia sekä opetella ja ylläpitää eri tekniikoita kuvallisessa ilmaisussa. Ryhmässä opetellaan myös sosiaalisia taitoja sekä muita työelämätaitoja. Ryhmässä käytetään useita eri tekniikoita ja pohjina käytetään paljon kierrätysmateriaaleja. Ryhmä toimii noin kolmen kuukauden jaksoissa ja jakson päätteeksi ryhmäläiset järjestävät taidenäyttelyn. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Ryhmän maksimikoko on 10 asiakasta.

3.3 Nuorten työpaja

Loimaan kaupungin Nuorten työpaja on tarkoitettu 17- 29 vuotiaille nuorille. Työpajalle ohjaututaan mm. te- toimiston, sosiaalitoimen tai etsivän nuorisotyön kautta. Työpajan toiminta koostuu tex vex-työpajamuotoisen materiaalipankin tekstiilien vastaanotto-, myynti- ja lajittelutyöstä, kädentaitotöiden valmistamisesta ja liikunta-ruokapäivästä. Nuorten työpaja toimii Duuniparkin kiinteistössä. Työpajalla järjestetään terveydenhoitajan infopäiviä, joissa nuoret pääsevät osallisiksi keskusteluun. Lisäksi puhumassa on ollut mm. koulutus esittelijöitä, vakuutusneuvoja. Työpajalla luodaan yhdessä nuoren kanssa tavoitteet, joita kohti nuorta tuetaan ja ohjataan. Te- toimiston kautta ohjaututaan kuntouttavaan työtoimintaan ja työkokeiluun, sekä koulun kautta työpajalle tullaan työssäoppimisjaksoille. Nuori voi olla työpajalla yhdestä neljään päivää viikossa. Työpäivän pituus on 4-5 tuntia nuoren kanssa neuvotellun sopimuksen mukaisesti. (Nieminen 2016.)

Nuorten työpajalla on myös nuorten ryhmä, joka kokoontuu kerran viikossa. Interventiolla pyritään katkaisemaan nuoren kotiin passivoituminen ja palveluiden ulkopuolelle jääminen. Nuorten ryhmä kestää 3 kuukautta, jonka aikana kartoitetaan palvelun tarve ja nuoren toiveet jatkosijoittumisesta. (Nieminen 2016.)

3.4 Muut yksiköt

Kuntouttavassa työtoiminnassa pystyy työskentelemään myös Loimaan kaupungin eri yksiköissä. Asiakas voi tehdä avustavia töitä esimerkiksi kirjastossa, taloushallinnossa, vanhusten hoivapalveluissa, puistoalueiden hoidossa tai kehitysvammaisten päivätoiminnassa. Näissä sopimuksissa asiakkaalle räätälöidään häntä kuntouttavaa ja tukevaa tekemistä yksikön esimiehen kanssa.

4 KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN OHJAAMINEN

Sosiaali- ja terveysalalla työtä tehdään keskellä ihmisten arkea. Työntekijät ovat eri elämäntapojen ja kulttuurien keskellä. Työntekijän ammattitaitoon kuuluu erilaisten ihmisten taitava ja lämmin kohtaaminen sekä erilaisten ihmisten ja elämäntapojen ymmärtäminen. Kaikenlaisten ihmisten suvaitseminen ja hyväksyminen ovat ehdoton edellytys työntekijälle. (Laine & Ruishalme & Salervo & Siven & Välimäki 1999, 229.)

Kuntouttavassa työtoiminnassa ohjaajalla on oltava hyvät vuorovaikutustaidot. Työpäivän aikana vuorovaikutustilanteita on asiakkaiden, omaisten, työtovereiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Ohjaajan on kommunikoidava yksittäisen asiakkaan, kuntouttavan työtoiminnan ryhmän, oman työtiiminsä kanssa jne. On kommunikoidava kasvotusten, puhelimitse, sähköpostitse. Ohjaajan tulee pystyä myös esittelemään omaa työtänsä esimiehelle, lautakunnalle, hallitukselle ja muille yhteistyötahoille. Vuorovaikutus on puhetta ja keskustelua ja viestintää sanojen avulla, mutta se on myös paljon muuta. Se on myös sanatonta viestintää, johon liittyvät mm; äänenpaino, puhenopeus, ilmehtiminen, eleet, asento, katse, vaatetus, tilankäyttö jne. (Laine ym 1999, 269-271.)

Asiakkaan neuvonta ja ohjaus kuuluvat kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan työhön kiinteästi. Neuvonnan tavoitteena on ohjata asiakasta tämän elämäntilanteessa. Neuvonta ja ohjaus ovat asiakkaan kuuntelemista, keskustelua, tukemista ja kannustamista, paneutumista asiakkaan asioihin ja asiakkaan neuvomista ja ohjausta eteenpäin hänen tarvitsemiinsa palveluihin. (Laine ym. 1999, 319-321.)

Kuntouttavaa työtoimintaa ohjaavat myös keskeiset sosiaali- ja terveysalan periaatteet eli elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Kuntouttavassa työtoiminnassa asiakas kohdataan kokonaisvaltaisena ihmisenä, joka elämäntilanteensa johdosta on avun, tuen tai hoidon tarpeessa. Asiakkaan voimavaroja ja toimintakykyä tuetaan ja vahvistetaan ja asiakkaan vakaumusta, arvoa ja kokemuksia sekä henkistä ja fyysistä koskemattomuutta tulee kunnioittaa. (Laine & Ruishalme & Salervo & Siven & Välimäki 1999, 224.)

Kuntouttavan työote on uusia sosiaalityön lähestymistapa. Kuntouttavan työotteen tavoitteena on parantaa asiakkaiden elämänhallintaa. Kuntouttava työote perustuu asiakkaan ja sosiaalityöntekijän yhteiseen työskentelyyn, jolla pyritään muuttamaan asiakkaan elämäntilannetta ja vahvistamaan hänen omaa toimintakykyään. Kuntouttavalla työotteella tarkoitetaan yleensä työntekijän tai ammattikunnan työtapaa tai toimintaotetta, jonka perus periaatteena otetaan huomioon asiakkaan subjektiivisuus, osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet. Tällöin asiakastyössä käytetään asiakkaan elämänhallintaa, selviytymistä ja omatoimisuutta edistäviä työtapoja. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 23.)

Onnistuneen asiakassuhteen edellytyksenä on, että asiakas voi luottaa siihen, miten hänen antamiaan tietoja käytetään. Asiakkaalla on oikeus tutustua itseään koskeviin tietoihin ja päättää, miten ja kenen kanssa asiakkaasta voidaan keskustella. (Laine ym. 1999, 226.)

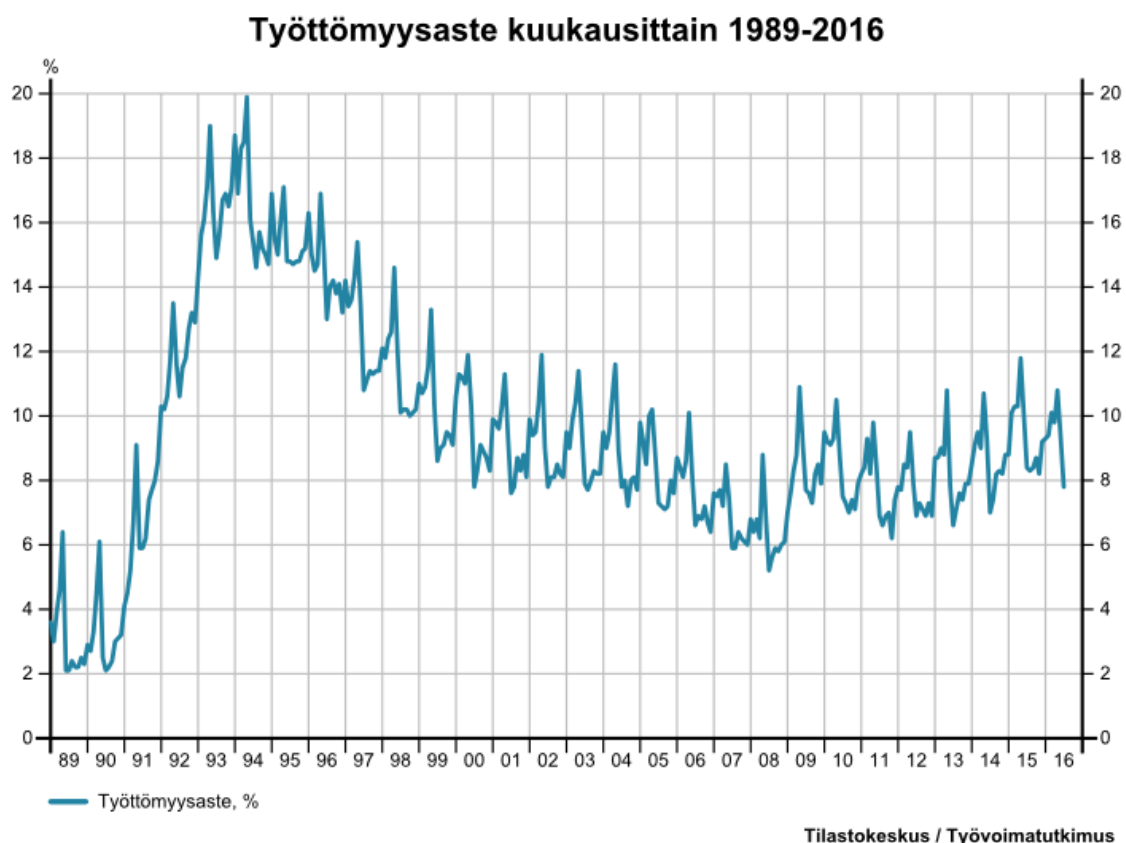
Paakkonen ym. (2008) ohjeistaa, että suostumus on sosiaalihuollon yleinen asiakirjatyyppejä, jolla sosiaalihuollon asiakas vapaaehtoisesti ja tietoisesti ilmaisee tahtonsa tietyssä häntä koskevassa asiassa. Suostumus voi koskea esimerkiksi asiakastietojen luovuttamista tai hankkimista yksilöityä tarkoitusta varten. Henkilötietoja ei pääsääntöisesti saa luovuttaa henkilörekisteristä ilman asiakkaan yksiselitteistä suostumusta (Jäppinen 2011, 13.)

Loimaan kaupungilla on kolme työtoiminnan ohjaaja, jotka ohjaavat kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä. Lisäksi nuorten työpajalla työskentelee työpajan ohjaaja. Työtoiminnan ohjaajilla on monipuolinen koulutus- ja työtausta sekä valtavasti elämäkokemusta ammattitaitonsa tukena. Tiina Sinervo Nicol on koulutukseltaan puuseppäartesaani, huonekalusuunnittelija-artenomi, nuoriso-ohjaaja ja lähihoitaja. Sinervo Nicol on työskennellyt kuntouttavan työtoiminnan parissa jo useita vuosia eri työnan-

tajilla. Hänellä on myös pitkä urheilija- ja valmentajatausta judon puolelta. Esa Säteri on koulutukseltaan maatalousteknikko ja rakennusmestari. Säteri on pelannut ammatikseen jääkiekkoa Suomessa ja Euroopassa 12 vuotta ja on sen jälkeen valmentanut eri urheilulajeja juniorijoukkueissa. Säteri työskenteli pitkään työnjohtotehtävissä teollisuudessa. Säterikin on työskennellyt jo useita vuosia kuntouttavan työtoiminnan parissa muutamalla eri työnantajalla. Minä Sanna Heikkilä olen koulutukseltani artsaanikutoja, hevosenhoitaja, hevosharrasteohjaaja, agrologi AMK ja ammatillinen opettaja. Olen työskennellyt pitkään tekstiilialalla ja sen jälkeen ratsastuksenohjaajana sekä opettajana maatalousyrittäjyyden ohessa. Olen harrastanut VPK-toimintaa jo yli 30 vuotta ja 20 vuotta siitä olen toiminut palokunnan päällikkönä. VPK-tausta antaa minulle hyvät pelastus- ja ensiaputaidot, paineensietokyvyn ja paljon hyviä johtajan ja esimiehen taitoja. Kuntouttavassa työtoiminnassa työskentelen vasta ensimmäistä kertaa.

5 TYÖTTÖMYYS KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN TAUSTALLA

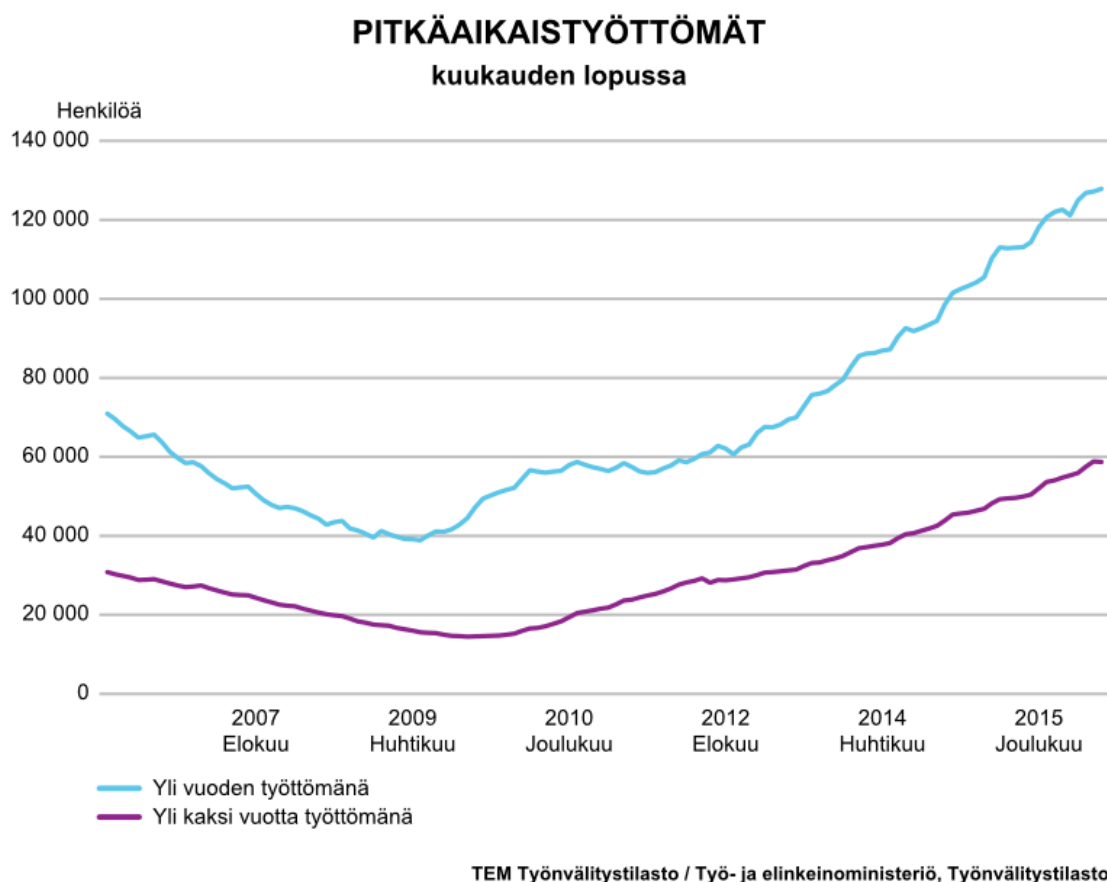
Elokuun lopussa 2016 Suomessa oli yhteensä 342 500 työtöntä työnhakijaa. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13 %. Vuodessa työttömyys on laskenut 4 200 henkilön verran. Työttömistä työnhakijoista oli miehiä 186 500 (54 %) ja naisia 156 000 (46 %). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.) Tässä kappaleessa pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan yli 12 kuukautta yhtäjaksoisesti työttömänä ollutta henkilöä (Tilastokeskus 2016). Kuviossa 3 näkyy työttömyysasteen kehitys vuosina 1989-2016.

Kuvio 3. Työttömyysasteen kehittyminen vuosina 1989-2016 (Tilastokeskus 2016).

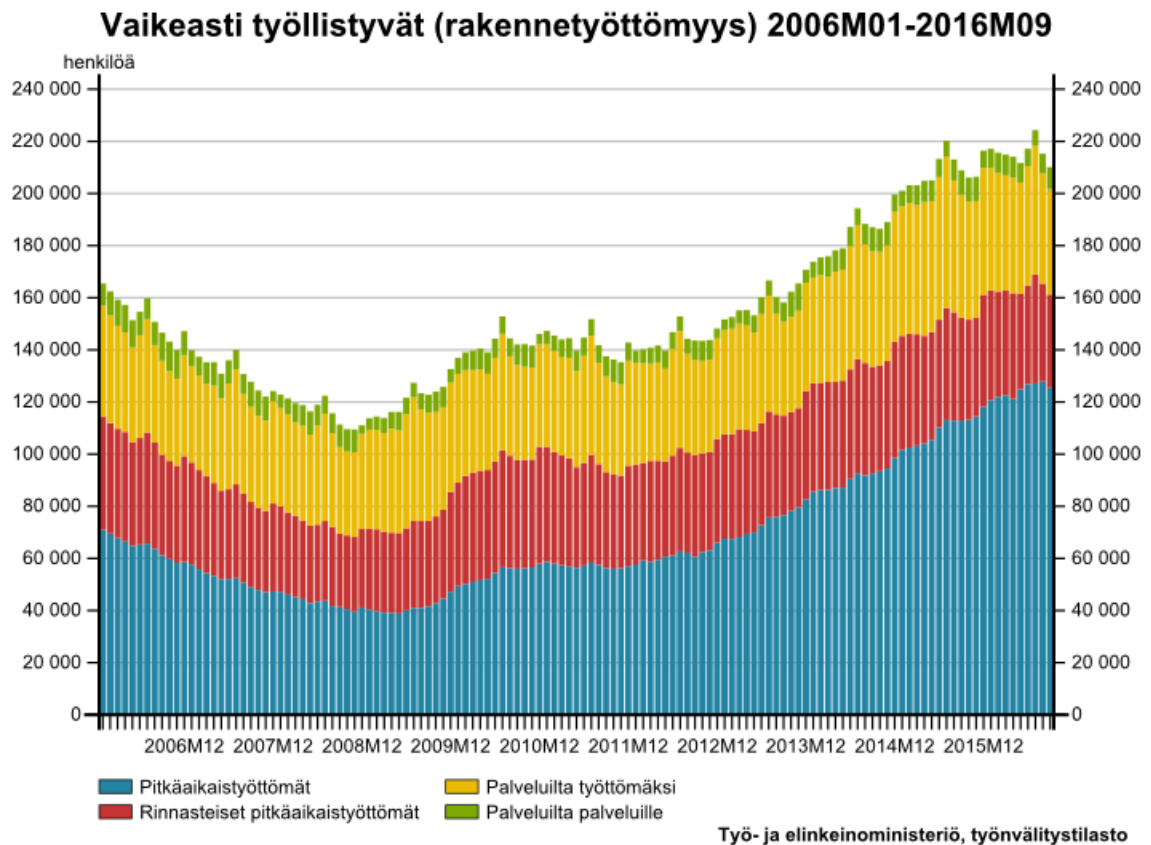
5.1 Pitkäaikaistyöttömyys koko maassa

Elokuun lopussa 2016 yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 127 900 henkilöä (kuvio 4). Luku on 15 100 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömistä 73 400 oli miehiä ja 54 500 oli naisia. Yli kaksi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita henkilöitä pitkäaikaistyöttömistä oli 58 700, mikä on 9 200 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016).

Kuvio 4. Pitkäaikaistyöttömien määrän kehittyminen vuosina 2007-2015 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016).

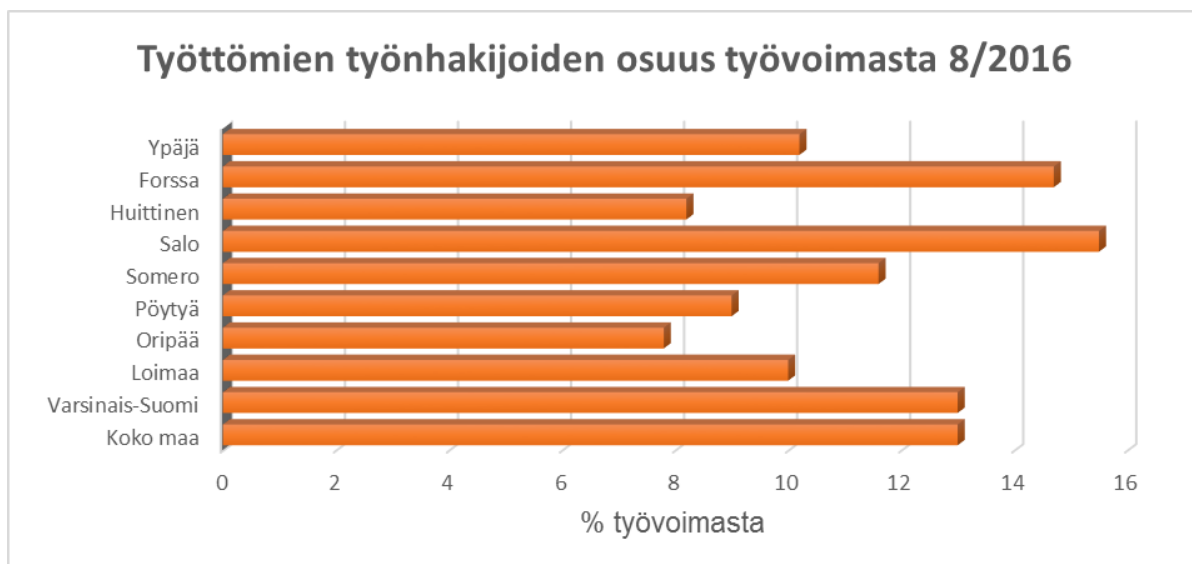
Kuviossa 5 kuvataan rakennetyöttömyyttä. Rakennetyöttömyydellä tarkoitetaan pitkäaikaistyöttömyyttä, toistuvaistyöttömyyttä, työvoimapolitiittisista palveluista työttömäksi palanneita sekä näissä palveluissa toistuvasti olevien henkilöiden yhteismäärää. Rinnasteisilla pitkäaikaistyöttömillä tarkoitetaan henkilöä, joka on viimeisen 16 kuukauden aikana ollut yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana. Palveluilta työttömäksi jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat olleet viimeisen 12 kuukauden aikana työllistettyinä, työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa, kokeilussa, vuorotteluvapaan sijaisena, omaehtoisessa opiskelussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Palveluilta palveluille sijoituneisiin lasketaan ne henkilöt, jotka ovat siirtyneet edellä mainituissa palveluissa palvelusta toiseen. Vaikeasti työllistyvien asema on vaikeutunut ja heidän määränsä lisääntyy. Tähän on vaikuttanut yleinen työttömyystilanne sekä työttömyyseläkkeelle pääsyn loppuminen. (Valtioneuvoston Kanslia 2016).

Kuvio 5 Rakennetyöttömyyden kehitys vuosina 2006-2016 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016).

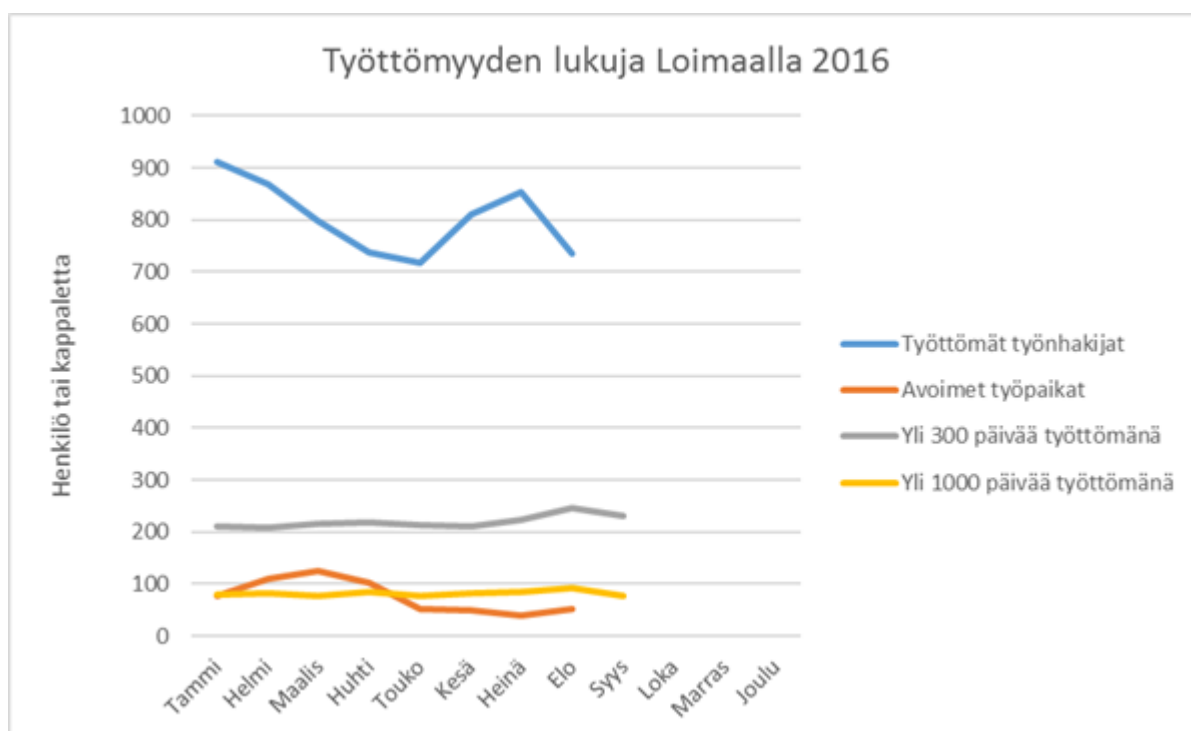
5.2 Työttömyys Loimaalla

Loimaalla työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta verrattuna ympäristökuntiin (kuvio 6) on kohtuullinen. Loimaalla työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 10 %, kun matalin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on Oripäässä 7,8 % ja korkein Salossa 15,5 %. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016).

Kuvio 6 Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Loimaalla ja ympäristökunnissa vuonna 2016.

Työttömyyden lukuja Loimaalla esitellään kuviossa 7. Työttömien työnhakijoiden määrä tammikuun ja elokuun välillä vuonna 2016 on vaihdellut 717 ja 911 henkilön välillä. Korkein työttömyysaste oli tammikuussa ja alhaisin toukokuussa. Matalimmillaan avoimia työpaikkoja oli 38 ja korkeimmillaan 126 kappaletta. Yli 300 päivää työttöminä olevien määrä on pysynyt melko tasaisena noin 200 henkilön joukkona. Yli 1000 päivää työttöminä olleiden joukko on vaihdellut kuukausittain 77-91 henkilön välillä. Elokuussa 2016 jokaista avointa työpaikkaa kohti oli 14 työtöntä työnhakijaa. Yli 300 päivää työttöminä olleiden osuus kaikista työnhakijoista oli 7,1 % ja yli 1 000 päivää työttöminä olleiden osuus kaikista työnhakijoista oli 12,4 %.

Kuvio 7. Työttömyyden lukuja Loimaalla vuonna 2016 (Heikkilä S 2016).

5.3 Työttömyyden kustannukset

Kuntien työmarkkinatukivastuu laajeni 1.1 2015. Kunnat rahoittavat 50% niiden henkilöiden työmarkkinatuesta, jotka ovat saaneet sitä 300–999 päivää. Kunnan maksuosuus on 70 % niiden henkilöiden työmarkkinatuesta, jotka ovat saaneet sitä vähintään 1 000 päivää. Kotikunta on väestötietorekisteriin merkitty työmarkkinatuen saajan vakituinen kotikunta. (Kansaneläkelaitos 2016b.) Kun henkilö on aktivointitoimenpiteessä, työmarkkinatuen maksaa kokonaisuudessaan valtio (Kansaneläkelaitos 2016b).

Kunta on oikeutettu saamaan kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä korvauksen valtion työllisyysmäärärahoista. Korvaus on 10,09 euroa päivältä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvaa henkilöä kohti. Korvaus maksetaan jälkikäteen päiviltä, joina henkilö on osallistunut kuntouttavaan työtoimintaan. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001, 24§.) Tämä on aikaansaanut sen, että aktiivisen työvoimapolitiikan sijaan on alettu puhua aktiivisesta sosiaalipolitiikasta, jonka kohderyhmänä ovat erityisesti vaikeasti työllistyvät. Aktiivisen sosiaalipolitiikan keinona on kuntouttava työ-

toiminta, josta on tullut työttömien velvollisuus, ei niinkään oikeus. (Isola & Suominen 2016, 23.)

5.4. Esimerkkejä työttömyyden hoidosta

Kunnat ovat hoitaneet kuntansa työttömyyttä monin eri keinoin. Paltamon kunnassa Kainuussa kokeiltiin vuosina 2009-2013 täystyöllisyysmallia. Mallissa kaikki työttömät siirrettiin passiivisen tuen piiristä palkkatyöhön Paltamon Työvoimataloon ja muihin aktiivitoimiin. Keskeinen tavoite oli parantaa syrjäytymisvaarassa oleville työttömille annettavia palveluja, auttaa heitä parantamaan työkykyään ja kehittämään työvalmiuksiaan sekä hakeutumaan avoimille työmarkkinoille. Työmarkkinatuki muutettiin palkaksi ja työsuhteen perusteella kertyi eläkettä. Palkka oli määritelty työttömyyttä edeltävän sosiaaliturvan perusteella. Palkka oli suurempi kuin työttömyysjakson sosiaaliturva. Samalla toimeentulotuen ja asumistuen tarve väheni. (Kokko & Nenonen & Martelin & Koskinen 2013, 3.) Hankkeessa oli valtion kokonaisrahoitus, joka mahdollisti joustavat siirtymät avoimille työmarkkinoille, sivutöihin, kuntoutukseen, työkokeiluun ja koulutuksiin. Kokeilussa oli mukana laaja työterveyshuolto. Lääkäripalvelut ja työkykyarvioinnit tapahtuivat työpaikalla. Myös psykiatrin ja psykologin palvelut olivat saatavilla. Myös erilaiset työn muodot olivat käytössä, esimerkkinä etätö. Työllistettyjen palkka määriteltiin poikkeuksellisesti työttömyyttä edeltävän sosiaaliturvan perusteella, jolloin työssä sai tuloja aina enemmän kuin työttömänä ollessa. Kokeilun päätyttyä todettiin, että työllistymisellä oli kuntouttava merkitys, jos henkilö itse koki työllistymisen ja työn mielekkääksi ja luotti työllistämistoimijoihin. Sosiaaliset suhteet ja osallistumisen kokemukset koettiin myös tärkeiksi. Hyvinvointiin vaikuttivat positiivisesti myös tarvittava tuki kuntoutusohjaajalta, yksilövalmentajalta tai terveydenhuollosta. Hankkeessa tehdyn työntekijöiden tyytyväisyyskyselyn mukaan 85% osallisista oli tyytyväisiä.

Salossa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 15,5 %. Turun Sanomat uutisoi 3.10.2016, että Salon kaupunki työllistää 100 pitkäaikaistyötöntä yrityksiin. Salossa on tällä hetkellä noin 1400 pitkäaikaistyötöntä. Salon kaupunki kokeilee mallia, jossa se maksaa yhdessä te-toimiston kanssa yritykseen sijoitettavan pitkäaikais-työttömän palkan. Yritys saa kulutta käyttöönsä työntekijän puoleksi vuodeksi. Tavoit-

teena on pitkäaikaistyöttömien työllistyminen yrityksiin. Kokeilu oli käytössä jo vuonna 2015 ja silloin edelleen sijoitetuista noin kahdestakymmenestä noin kolmanneksella työsuhde jatkui. (Jokela 2016.)

5.5 Työttömyyden monet kasvot

Työn vaatimukset ovat kasvaneet, joka on näkynyt kiireenä, paineiden lisääntymisenä ja työuupumuksen lisääntymisenä. Tämän lisäksi on kasvanut epävarmuus työmarkkinoilla pysymisen suhteen. (Pärnänen & Sutela 2009, 149). Julkunen ja Nätti (1995) toteavat, että tyypillisiksi tai normaaleiksi työsuhteiksi käsitetyt kokoaikaiset ja toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet ovat vähentyneet ja epätyypilliset työsuhteet ovat kasvaneet. Julkunen (2008) mukaan epätyypillinen työsuhde käsittävää määräaikaisen ja osa-aikaisen työsuhteen, kotona tehtävän työn, vuokratyön, freelancer-työn, toimeksiantosuhteisen työn, apurahalla tehtävän työn ja pakkoyrittäjyyden (Pärnänen & Sutela 2009, 149).

Työelämän ja yhteiskunnan muutoksen johdosta yhä useampi ihminen kokee elämänsä aikana työttömyyden. Työttömyys on yksi yhteiskuntamme suurimpia ongelmia. Työttömyys koettelee henkilökohtaisesti yhteensä 342 500 työtöntä työnhakijaa, mutta välillisesti työttömyys koskettaa paljon laajempaa joukkoa, koska työttömyys koskettaa koko perhettä ja myös muita läheisiä. Perhe on yhteisö, jonka hyvinvointiin vaikuttaa jokaisen jäsenen elämäntilanne (Laurila 1995, 60).

Työttömyys liittyy monin tavoin hyvinvointiin. Työttömyyden johdosta osalla väestöä terveys ja hyvinvointi heikkenevät. Työttömyys helposti myös pitkittyy ja toistuu ja sen johdosta työllistymismahdollisuudet heikkenevät. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 125.)

6 ELÄMÄNHALLINTA

Elämänhallinta tarkoittaa henkilön kykyä nähdä ympäristönsä ja eteen tulevat tilanteet ymmärrettävinä, hallittavina ja mielekkäinä. Elämänhallinnan tunne on myös osa

hyvää terveyttä ja vahvaa stressinhallintakykyä. Työttömien henkilöiden elämänhallinnan tunne on usein matalampi kuin työssä olevan väestön elämänhallinnan tunne. (Vastamäki 2010, 2).

Heikko elämänhallinnan tunne lisää psyykkistä oirehdintaa. Taloudelliset huolet, heikko työkyky ja alkoholin ongelmakäyttö ovat tekijöitä, jotka heikentävät työttömien henkilöiden psyykkistä hyvinvointia. Hyvä elämänhallinnan tunne ennustaa esimerkiksi ammatillisten opintojen aloittamista ja työhön paluuta. Vahvan elämänhallinnan tunteen omaavat työttömät henkilöt löytävät useammin uuden työpaikan kuin heikentyneen elämänhallinnan tunteen omaavat henkilöt. Vahva elämänhallinta vähentää työttömänä koettua psyykkistä oirehdintaa ja lisää mahdollisuuksia päästä takaisin työelämään. (Vastamäki 2010, 21).

6.1 Vajaakuntoisuus

Pitkäaikaistyöttömät ovat hyvin heterogeeninen joukko. Tämän joukon työllistymisvaikeuksien taustalla on monia eri tekijöitä. Työllistymisen esteitä ovat muun muassa vajaakuntoisuus, päihde- ja mielenterveysongelmat, motivaation puute sekä erilaiset sosiaaliset ongelmat. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2011, 7). Virpi Heikkisen tuore väitöstutkimus toteaa, että tyypillinen vajakuntainen henkilö on pitkän työuran kulluttama, fyysisesti raihnainen mies tai nainen. Toiseksi tyypillisin oli varhain työelämästä syrjäytynyt, pitkäaikaisen alkoholinkäytön myötä terveytensä menettänyt mies. Nämä pitkään työttömänä olleet henkilöt ovat ajautuneet heikon työuran ja sairauden aiheuttamaan tilanteeseen, jossa työnsaanti on mahdotonta. Työterveyshuolto ja sen tekemän työkyvyn arviointi ei myöskään koske heitä, joten heidän kohdallaan eläkeselvittelykään ei kunnolla toimi. (Meriläinen 2016.)

Työllistymiskykyä pitkäaikaistyöttömillä heikentävät myös sairaudet, jotka ovat riittä-mättömästi hoidettuja. Nämä sairaudet huonontavat huomattavasti toimintakykyä ja näin ollen heikentävät olennaisesti työllistymisen mahdollisuuksia.

Vähäisempiä esteitä työn saannille ovat muun muassa sosiaaliset ongelmat ja elämäntilanteen kriisit. Myös heikkolahjaisuus, velkaongelmat ja läheisten hoitaminen

haittaavat työllistymistä. Noin neljäsosalla kaikista työttömistä on selvityksen perusteella jokin työllistymistä haittaava este. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2011, 53-54).

6.2 Sosiaalinen syrjäytyminen

Syrjäytymisellä tarkoitetaan sitä, kun henkilön ja yhteisön välinen sidos heikkenee merkittävästi. Syrjäytymistä aiheuttavat muun muassa työn tai perheen menettäminen, yksilön vajaakuntoisuus, mielenterveys- tai päihdeongelmat sekä ystävien puute. Syrjäytyessään henkilö joutuu sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle. Syrjäytynyt henkilö ei kykene osallistumaan täysipainoisesti yhteiskunnan kulloinkin tavanomaisina pidettyihin toimintoihin. Henkilö kokee myös menettäneensä elämänhallinnan tunteen. Henkilö kokee, että ongelmat kasautuvat ja yksilö tuntee jäävänsä sivuun monista elämänalueista yhtä aikaa. (Heikkinen, Ihalainen, Kettunen 2000,13-14.)

Työttömyyteen liittyy vahvasti myös köyhyys.

Suhteellisella köyhyydellä tarkoitetaan yksilön tai ryhmän selkeää huono-osaisuutta verrattuna muun väestön keskimääräiseen elintasoon tai elintapaan. Suhteellisessa köyhyydessä elävät joutuvat kamppailemaan elääkseen normaalia elämää ja pystyäkseen osallistumaan yhteiskunnan taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin toimintoihin. (Suomen sosiaali ja terveys ry 2016)

Matalaksi jäänyt tai jäävä koulutustaso ennakoi köyhyyttä. Matala koulutustaso ennustaa vaikeutta löytää ensimmäistä työpaikkaa, joka taas ennakoi toistuvaistyöttömyyttä ja vajaata työuraa. Tämä kaikki johtaa helposti toimeentulotuen asiakkaaksi. Pätkätoista ja työttömyysturvasta kertyvä ansio ei anna mahdollisuutta tulevaisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Kuluttamisen ja oman elämän luomisen mahdollisuudet ovat erittäin rajattuja. Pitkäaikaistyöttömyyden myötä yhteiskunnan palvelukoneisto ja etuudet tulevat tutuiksi, mutta myös leimaaviksi. Koko tilanne saattaa saada henkilön tuntemaan arvottomuutta, surua ja häpeää, joka taas entisestään lisää sosiaalista syrjäytymistä. (Isola & Suominen 2016, 36-37.)

6.3 Kuntouttavan työtoiminnan merkitys elämänhallintaan

Työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin osallistuminen lisää osallistujan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Elämänhallinta paranee. Osallistuja löytää päivärytmin, ottaa vastuuta omasta elämästään ja näiden seurauksena osallistuja voimaantuu. Tämä parantaa työ- ja toimintakykyä. Sosiaaliset suhteet lisääntyvät ryhmässä toimien, joten eristyneisyys vähenee.

Työnhakuvalmiudet paranevat, toiveet ja käsitykset tulevasta työpaikasta selkiytyvät. Osallistujan motivaatio, itseluottamus ja itsetunto kohenevat. Myös taloudellinen tilanne paranee, ainakin väliaikaisesti ja se lisää myös hyvinvointia. Toimenpiteeseen osallistuminen voi katkaista pitkäaikaistyöttömän työttömyyden ja syrjäytymisen noidankehän. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2011, 46-47).

7 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

Opinnäytetyöni kehittämistehtävänä on kuntouttavan työtoiminnan ryhmässä tehtävän asiakastyön kehittäminen asiakaskokemusten perusteella. Opinnäytetyöni on konstrukttiivinen tutkimus. Konstruktivistisesta tutkimusmenetelmästä käytetään, kun tarkoituksena on luoda konkreettinen tuotos, tässä opinnäytetyössä uusi suunnitelma. Konstruktivisessa tutkimuksessa käytetään hyväksi valmiina olevaa teoreettista tutkimustietoa ja uutta empiiristä eli käytännöstä kerättävää tietoa. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2010, 65-70). Käytän tutkimuksessani kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Pyrin löytämään tutkimuksessani vastauksia myös siihen, miten asiakkaat kokevat nykyisen ryhmätoiminnan sekä miten toimintaa tulisi kehittää. Vastausten perusteella teen suunnitelman vuoden 2017 ryhmien sisällöksi. Varsinaisen tutkimuskysymyksen ohella teemahaastattelulla selvitetään myös kuntouttavan työtoiminnan merkitystä asiakkaan elämänhallintaan ja työllistymiseen.

7.1 Aineiston hankintamenetelmät

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa analyysin pääpaino on numeeristen arvioiden sijaan mielipiteiden sekä niiden syiden ja seurausten syväluotauksessa: jakaumien ja keskiarvojen sijaan keskitytään johtopäätösten tekemiseen moniulotteisemmasta, usein haastatteluihin ja ryhmäkeskusteluihin pohjautuvasta aineistosta (Taloustutkimus oy 2016).

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on ihminen, ihmisen elämänpiiri ja niihin liittyvät merkitykset. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Halusin saada selville haastateltavan oman mielipiteen kuntouttavasta työtoiminnasta omin sanoin kerrottuna. Tutkimuksen tarkoituksena on hankkia suppeasta kohderyhmästä paljon tietoa. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2010, 93-95.)

7.2 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Koin teemahaastattelun parhaaksi tavaksi saada tarvitsemaani tietoa kuntouttavassa työtoiminnassa olevilta henkilöitä. Haastatteleamalla uskoin pääseväni mahdollisimman lähelle haastateltavia ja vuorovaikutuksessa haastateltavien kanssa uskoin heidän kertovan sen mitä he kyseisestä asiasta haluavat kertoa. Haastattelussa kysyin monia hyvinkin henkilökohtaisia asioita, joista haastateltavan voi olla vaikeakin puhua. Haastattelun tarkoituksena on kehittämistyön tutkimustehtävän mukaisen aineiston kerääminen. Haastattelu on vuorovaikutusta, joka vaatii osallistujien välistä luottamusta (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2010, 97). Minulla on luottamuksen suhteen hyvä tilanne, koska suurin osa haastateltavista tunsivat minut jo ennestään. Tapaan asiakkaita sekä aktivointisuunnitelmatapaamisissa sekä toimiessani sijaisena Säterin tai Sinervo-Nicolin ryhmissä.

7.3 Haastattelun suorittaminen

Haastattelin jokaisesta kuntouttavien työtoiminnan ryhmästä 2-4 vapaaehtoista henkilöä. Eli haastatteluun sai tulla, jos halusi. Kulttuuriryhmä alkoi vasta marraskuun

alussa, joten heitä en haastatellut heidän vähäisen kuntouttavan työtoiminnan kokemuksensa takia. Haastattelut suoritin loka-marraskuussa 2016.

Haastateltaville kerrottiin etukäteen ryhmän ohjaajan toimesta, että tulen tekemään kyseisen haastattelun seuraavalla kokoontumiskerralla. Haastattelu tehtiin viikoittaisen ryhmätoimintapäivän aikana. Haastattelu tapahtui erillisessä tilassa kahden kesken. Haastateltava sai tiedon opinnäytetyön aiheesta ja tarkoituksesta silloin, kun haastattelu alkoi. Haastattelun aluksi esitin haastateltavalle perusturvalautakunnan minulle myöntämän tutkimusluvan (liite 1). Haastattelun alussa kerroin myös anonyymiyden säilyttämisestä. Haastattelutilanne oli keskustelunomainen.

Haastattelun toteutin puolistrukturoituna haastatteluna. Haastattelutilanteessa haastattelu eteni lomakkeen avulla. Lomakkeessa oli 5 teemaa (liite 2). Kaikille haastateltaville haastattelun teemat olivat samat. Haastateltava ei nähnyt kysymyksiä. Haastatteluni toteutin kirjaamalla haastateltavan vastaukset omiin muistiinpanoihini. Varmistin tarkentavilla kysymyksilläni, että olin tulkinut haastateltavien näkemykset oikein. Asiakas sai myös tehdä tarkentavia kysymyksiä.

7.4 Aineiston analyysimenetelmät

Aineiston analysointiin käytin dokumenttianalyysiä. Dokumenttianalyysi sopii erityisen hyvin kirjalliseen muotoon saatetun aineiston analysointiin. Analysoinnin tavoitteena on järjestää aineisto tiiviiksi ja selkeäksi. Analysoinnin avulla aineistosta luodaan selkeä kuvaus. Tässä kehittämistyössä käytän sekä sisällön analyysiä, että sisällön erittelyä eli kuvaan haastattelujen tuloksia sekä sanallisesti että numeraalisesti. Aineisto hajoitetaan ensiksi osiin, käsitellistetään ja kootaan uudestaan loogiseksi kokonaisuudeksi. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2010, 121-122.)

Analysoinnin aloitin lukemalla aineiston useaan kertaan. Sen jälkeen luokittelin aineiston teemakortteihin. Teemojen luokittelun jälkeen tarkastelin teemakorteissa esiintyviä ilmiöitä ja asioita, jotka esiintyvät useimmiten tai säännöllisimmin. Teema-luokittelun jälkeen tulkitsin ja tein johtopäätöksiä aineistosta.

7.5 Aivorihi

Kehittämistutkimuksen tueksi päätin pitää ideointituokion ohjaajakollegojeni ja muutamien ryhmäläisteni kanssa. Ideointimenetelmäksi valitsin aivoriihen. Aivorihi on luova ideointimenetelmä, jolla tuotetaan uusia ideoita. Aivoriihikokouksessa 6-12 hengen ryhmä tuottaa vetäjän ohjamana uusia ideoita. (Ojasalo ym 2010, 145.) Omaksi aivoriihimenetelmäkseeni valitsin 8x8-menetelmän, joka esitellään Ojasalon ym. (2010, 147) Kehittämistyön menetelmät kirjassa. 8x8-menetelmä oli minulle uusi ja vaikutti kirjassa hyvin hauskalta tavalta ideoida uusia ajatuksia. Ongelma kirjoitetaan A4 paperille ja tämän keskuspaperin ympärille sijoitetaan kahdeksan tyhjää paperia, joille kirjoitetaan sitten ongelmaan liittyviä uusia ajatuksia. Näistä kahdeksasta paperista muodostetaan uudet keskuspaperit, joiden ympärille sijoitetaan taas kahdeksan uutta tyhjää paperia, joihin taas ideoidaan keskuspaperiin liittyviä uusia ajatuksia. Näin ollen saadaan aikaan 64 uutta ajatusta tai ideaa. Ideointivaiheessa ei ajatella sitä, onko uusia ideoita mahdollista toteuttaa vaan annetaan ajatusten ja ideoiden vaan lentää.

Kokosin aivorihi-ryhmääni siis kollegani Sinervo-Nicolin ja Säterin sekä viisi käsityöryhmässä olevaa naista. Esittelin heille 8x8 menetelmän ja asetuimme valtavan pöydän ääreen. Itse toimin menetelmän ohjaajana enkä osallistunut ideointiin, mutta esitin kysymyksiä ja huomioita ja kannustin ajatusten esille tuomiseen. Meidän tutkimuskysymyksemme oli RYHMÄTOIMINTA eli ensimmäisen keskuspaperin tekstiksi kirjoitettiin ryhmätoiminta. Sen ympärille aivorihi-ryhmä alkoi ideoida ehdotuksia uusien ryhmien sisällöiksi.

8 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TULOKSET

Haastattelin kuntouttavan työtoiminnan ryhmien asiakkaita loka- ja marraskuussa 2016. Haastatteluun osallistui yhteensä 27 henkilöä kahdeksasta eri kuntouttavan työtoiminnan ryhmästä. Lokakuussa 2016 kuntouttavassa työtoiminnassa oli Loimaan kaupungissa mukana yhteensä 144 asiakasta, joten haastelluiksi tuli noin 18,75 % koko asiakasmäärästä. Haastattelu jakaantui viiteen teemaan. Ensimmäi-

sessä teemassa kysyttiin taustatietoja. Toisessa teemassa käsitellään tarkemmin kuntouttavassa työtoiminnassa toimimista. Kolmannessa teemassa keskitytään arjen sujumisen selvittämiseen. Neljännessä teemassa saadaan tietoa arjessa jaksamista. Viidennessä teemassa mietitään jatkosuunnitelmia ja kuntouttavan työtoiminnan kehittämistä.

Haastatelluista henkilöistä käytän tässä luvussa termiä vastaaja. Vastaajien omin sanoin kertomat vastaukset esiintyvät tekstissä kursivoituina. Toiset vastaajat olivat hyvin pidättyväisiä ja vastasivat vain muutamilla sanoilla, mutta vastaavasti toiset vastaajat innostuivat keskustelemaan teemoista hyvinkin syvällisesti. Itse myös koin saavani luottamuksen osoituksen siinä, että muutama vastaaja paljasti hyvinkin arkoja ajatuksiaan tai syviä tuntemuksiaan minulle.

8.1 Taustatiedot

Ensimmäinen teema käsitteli taustatietoja eli sukupuolta, ikää, koulutustaustaa ja työhistoriaa. Vastaajista 16 oli naista ja loput 11 oli miehiä. Vastaajien iät jakautuivat ikävuosien 22-59 välille. Vastaajista neljä oli 24-29 vuotiaita, yhdeksän oli 30-37 vuotiaita, viisi oli 41-49 vuotiaita ja yhdeksän oli 50-59 vuotiaita.

Vastaajien joukossa oli paljon erilaista koulutustaustaa. Suurtalouskokkeja oli 4 kappaletta, artesaaneja 3, sitten löytyi mm. kielenkääntäjä, filosofian maisteri, media-assistentti, merkonomi, levyseppähitsaaja, laitossiivoaja ja hevosenhoitaja. Neljällä vastaajalla koulutuksena oli pelkkä peruskoulu ja yhdellä vastaajalla ylioppilastutkinto. Kuudella vastaajalla oli 2 ammattitutkintoa taustanaan.

Seuraava kysymys käsitteli työhistoriaa ja tässä nimenomaan halusin tietää sen, milloin vastaaja oli ollut viimeksi pidemmän jakson töissä. Pidemmällä jaksolla tässä tarkoitetaan puoli vuotta tai sitä pidempään jatkunutta työsuhdetta. Vastaajat olivat viimeksi olleet töissä vuosina 2006-2014. Vastaajista viisi oli ollut töissä viimeksi vuonna 2008, kolme vastaajaa oli työskennellyt viimeksi vuonna 2012 ja neljä vastaajaa oli työskennellyt viimeksi vuonna 2014. Joten voi todeta, että vastaajista suurin osa on ollut todella pitkään työttömänä.

8.2 Asiakas kuntouttavassa työtoiminnassa

Toisessa teemassa käsiteltiin kuntouttavan työtoimintaa, mm. työtoiminnassa mukana olemisen kestoa ja historiaa, ryhmän sisältöä ja ohjausta. 23 vastaajan toimii kuntouttavan työtoiminnan ryhmässä kerran viikossa neljän tunnin ajan. Kolme vastaajaa on ryhmässä kaksi kertaa viikossa neljän tunnin ajan, eli yhteensä 8 tuntia viikossa. Yksi vastaaja on mukana kuntouttavassa työtoiminnassa kolmena päivänä viikossa, yhteensä 14 tuntia.

23 vastaajaa oli jo aikaisemminkin toiminut kuntouttavassa työtoiminnassa, joten ensikertalaisia mukana toiminnassa oli neljä. Aikaisemmin toiminnassa mukana olleet vastaajat olivat yleisesti ottaen olleet mukana toiminnassa jo useita kertoja ja useamman vuoden aikana.

Haastattelun hetkellä vastaajat oli olleet mukana kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä yhden kuukauden ja seitsemän kuukauden välillä, joten heidän kokemuksensa kuntouttavasta työtoiminnasta Loimaan kaupungin ryhmissä oli osalla vielä melko uutta.

Oman ryhmän sisältö koettiin mielekkääksi, laajaksi, mukavaksi, kivaksi ja avoimeksi. Vastaajat myös kertoivat oppineensa uutta sekä tulevansa ryhmään mielellään sekä viihtyvänsä ryhmässä.

Olen tykännyt, tämä on ensimmäinen ryhmä, jossa olen oikeasti viihtynyt!

Tosi mukava ja energinen ja avoin ilmapiiri! Kaikkien kanssa on helppo tulla toimeen. Tosi hyvä porukka!

Ennakko-odotukset ryhmän sisältöä kohtaan olivat toteutuneet suurimman osan mielestä hyvin. Muutama vastaaja oli yllätynyt sisällön suhteen positiivisesti ja muutama kertoi ryhmän sisällön paranevan koko ajan. Joukossa oli myös yksi, joka oli hieman pettynyt ryhmän sisältöön.

Ohjausta käsiteltiin neljässä eri kysymyksessä. Ohjauksen todettiin yleisesti olevan riittävää ja asiallista, selkeää ja hyvää. Yksilöllistä ohjausta vastaajat ovat kokeneet

saavansa aina kun ovat tarvinneetkin. Muutama vastaaja toivoi saavansa vielä enemmän tukea nimenomaan sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Olen ollut vähän arka ja ujo eli tarvitsen paljon tukea ryhmään tulemisessa.

Kuntouttavan työtoiminnan ryhmien työkaverit koettiin hyviksi tyypeiksi, joiden kanssa on helppo olla. Työkaverit todettiin myös hauskoiksi ja mukaviksi ja toimiviksi. Yleisesti ottaen vastaajat tunsivat jo useimmat ryhmän työkaverinsa entuudestaan. Vastaajat myös kertoivat, että porukka on ryhmääntynyt hyvin.

Mun mielestä lämminhenkiset ja avoimet (työkaverit), hyvin pääsee porukkaan mukaan. On ollut onni, että olen päässyt tähän ryhmään!

Haastattelussa kysyttiin myös vastaajien mielipidettä ryhmän ohjaajasta. Ohjaajat saivat paljon kehuja. Ohjaajaa keuhuttiin muun muassa reippaaksi ja asialliseksi, puheliaaksi ja vauhdikkaaksi, hyväksi, hauskaksi, avoimeksi, sopivaksi, iloiseksi, kannustavaksi, mukavaksi, reiluksi, jämäkäksi, mukaansatempaavaksi ja täydeksi 10. Ne jotka eivät niin tykänneet, vastasivat ohjaajan menettelevän ja että kyllä sen kanssa toimeen tulee.

Ohjaaja paneutuu hienosti ryhmämme vetämiseen. On nähnyt paljon vaivaa vuoksemme. On luova ihminen ja osaa innostaa, on vielä mukavakin!

Vastaajilta kysyttiin myös, mitä yhteiskunnan tarjoamia muita palveluita he ovat saaneet kuntouttavan työtoiminnan jakson aikana. Työttömien terveystarkastuksissa oli käynyt useampikin vastaaja. Yksi vastaajista oli käynyt myös A-klinikalla. Vastaajista muutama kertoi tarvitsevänsä hammashoitoa ja yksi vastaaja jonotti psykiatrian poliklinikalle.

Vastaajien mielestä parasta omassa ryhmässä olivat mm. seuraavat asiat:

- ryhmän sisältö ja joustavuus ryhmässä toimimisessa
- yhdessä keskusteleminen tavallisista asioista
- ryhmä eli ihmiset
- se, että on ylipäänsä jotain tekemistä

- ajankulu
- omien luovien kykyjen käyttäminen
- käsitöiden tekeminen
- ryhmän sosiaalisuus ja mukavat työkaverit
- eri liikuntalajeihin tutustuminen
- aiheet eli kokoontumiskertojen teemat

Yhden vastaajan mielestä tässä toiminnassa ei ole mitään hyvää. Usea vastaaja nimesi parhaaksi asiaksi nimenomaan sen ryhmän eli porukan. Usean vastaajan mielestä ryhmään oli myös helppo tulla, siellä saa olla omana itsenään.

Parasta on se, että saa käyttää luovuutta, kuitenkin oman alan hommia. On kivaa ja saa vielä vähän rahaakin.

Parasta on ollut se, että saa olla hiljaa, jos haluaa tai toisaalta keskustella, jos haluaa.

Parasta on ollut onnistumisen tunne, että olen oikeasti saanut jotakin aikaan. Ei tarvi turhaan istua ja ihmetellä.

8.3 Arjen sujuminen

Kolmannessa teemassa keskityttiin arjen sujumiseen ja siihen, miten kuntouttava työtoiminta oli vaikuttanut yleiseen olotilaan. Ensimmäiseksi kysyttiin sitä, millainen merkitys kuntouttavalla työtoiminnalla on ollut vastaajan arkeen. Siihen sain mm. seuraavan laisia vastauksia:

- Ei siitä ole haittaakaan ollut
- On jotain tekemistä
- Ei mitenkään (3 vastaajaa)
- Rytmittää arkea ja tuo sisältöä (6 vastajaa)
- On paikka, minne mennä
- Tulee herättyä aikaisemmin, rytmi on muuttunut myös muinakin päivinä

- Kroppaa vetreyttävä ja mieltä piristävä
- Rahallinen (3 vastaajaa)
- Positiivinen

Aktivoinut mua. Olen saanut sosiaalisia taitoja lisää. Olen ollut syrjäytymisen vaarassa. Tulee lähdettyä kotoa helpommin ulos, kun on käynyt täällä.

Asioiden hoitaminen on vastaajilta sujunut hyvin. Vastaajat kokivat työkykynsä vaihtelevaksi, puolinaiseksi, huonoksi, ihan hyväksi tai kohtalaiseksi. Yksi vastaaja sanoi, että ei pystyisi tekemään työtä. Useampikin vastaaja mainitsi työkykynsä olevan alentunut fyysisten vaivojen takia.

Työkykyni on vaihteleva. Energia ja mielenterveys riittää hyvin tämän hetkiseen toimintaan.

Työkykyni on mielestäni hyvä, mutta olen vähän vieraantunut työstä.

On se (työkykyni) nyt varmaan ehkä parantunut. On palauttanut mieleen, millaista olisi, jos pitäisi lähteä töihin joka aamu.

Kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut työkykyyn, ihmissuhteisiin, vapaa-ajan viettoon, fyysiseen kuntoon ja terveydentilaan usealla vastaajalla positiivisesti. Mieliala on noussut ja yleinen mielenkiinto erilaisia asioita kohtaan on herännyt. Uusien ihmisten tapaaminen ja uudet ystävyssuhteet koettiin myös työkykyä parantaviksi. Myös vapaa-ajalla vastaajat ovat olleet aktiivisempia ja pirteämpiä, ryhmistä on saatu uusia ideoita myös sinne vapaa-ajan viettoon. Noin neljäsosa vastaajista koki, että kuntouttava työtoiminta ei ole vaikuttanut mitenkään edellä mainittuihin asioihin.

Haastattelussa käsiteltiin myös päihteitä. Vastaajilta kysyttiin heidän mielipidettään päihteistä. Noin neljäsosa vastaajista suhtautuu päihteisiin kielteisesti ja negatiivisesti. Toinen neljäsosa kertoi käyttävänsä alkoholia silloin tällöin ja muutama kertoi ottavansa viinaa silloin kun mieli tekee. Lopuilla vastaajista ei ollut mielipidettä tähän asiaan. Kuntouttavalla työtoiminnalla ei ole vaikutusta päihteiden käyttöön suurimmalla osalla vastaajista (19 vastaajaa). Loput vastaajat kertoivat mm, että ryhmäpäivänä ei voi käyttää päihteitä ja että yleisesti ottaenkin päihteiden käyttö on vähentynyt. Tä-

män kysymyksen kohdalla tuli esiin myös muutama yllättäväkin asia. Muutama vastaaja kertoi välttelevänsä entistä ”ryyppyporukkaansa”, joka on aiheuttanut sen, että ryhmä on valittu sen mukaan, että siellä ei olisi vanhoja tuttuja yhtään. Me ohjaajat emme voi tällaisia tietoja asiakkaalle kertoa, mutta pienellä paikkakunnalla ”puskaradio” toimii nopeasti ja ryhmään haluavat uudet asiakkaat melko hyvin tietävät jo etukäteen, keitä siihen ryhmän kuuluu. Tähän samaan välteltävien ryhmälaisten kategoriaan kuuluvat myös entiset puoliset ja puolison sukulaiset tai ”vihamiehet” tai entiset rikoskumppanit.

Ei ole sellaista ongelmaa, että viikolla tarvis juopotella!

8.4 Arjessa jaksaminen

Neljännessä teemassa käsiteltiin arjessa jaksamista ja tyytyväisyyttä elämään. Kuntouttava työtoiminta oli vaikuttanut mielialaan suurimmalla osalla vastaajista positiivisesti ja piristävästi tai ainakin hieman nostanut mielialaan. Neljä vastaaja kertoi, että kuntouttavalla työtoiminnalla ei ole ollut mitään vaikutusta heidän mielialaansa. Mutta negatiivisiakin tunteita oli.

Siinä mielessä huonontavasti, että tämmönen talkoohomma on väärin ihmistä kohtaan!

23 vastaajan mielestä kuntouttava työtoiminta ei ole vaikuttanut heidän elämänsä kulkuun mitenkään. Loppujen vastaajien mielestä kuntouttava työtoiminta rytmittää viikkoa ja on mukavaa, että on olemassa paikka, missä voi käydä.

Vastaajista 20 oli haastattelun hetkellä tyytyväinen elämäänsä. Viisi vastaajaa kertoivat toisaalta olevansa tyytyväisiä, mutta toisaalta taas ei. Yksi vastaaja sanoi olevansa tyytyväinen vaihtelevasti ja yksi vastaaja ei ollut tyytyväinen elämäänsä. Tyytyväisyyden lähteinä olivat mm. parisuhde, lapset, perhe, lemmikit, koti, ystävät, luovuus ja positiivinen elämänasenne. Tyytymättömyyttä elämään aiheuttivat työn ja rahan puuttuminen.

Olen tyytyväinen, sillä kristittyinä ihmisenä olen tasapainossa. Olen terve ja minulla laaja ystäväverkosto täällä ja ulkomailla.

No suhteellisen tyytyväinen. Ei tässä oikein mitään muutakaan voi. Pakko on ollut sopeutua.

Kuntouttavasta työtoiminnasta uusia ystäviä oli löytänyt 19 vastaajaa. Loput vastaajista eivät olleet löytäneet uusia ystäviä. Osaltaan uusien ystävien löytämättömyyttä selittää se, että muutama vastaaja kertoi tuntevansa kaikki ryhmänsä jäsenet jo ennestään, joten siitä syystä uusia ystävyssuhteita ei ollut syntynyt.

8.5 Jatkosuunnitelmat ja toiminnan kehittäminen

Viidennessä teemassa kyseltiin vastaajien jatkosuunnitelmista ja toivottiin ehdotuksia työtoiminnan kehittämiseksi. Kuuden vastaajan tulevaisuus näyttää jatkuvan nykyisen kaltaisena. Viiden vastaajan tulevaisuus näyttää positiiviselta. Samoin viisi vastaajaa odottaa tulevaisuutensa olevan hyvä. Huonolta näyttää kolmen vastaajan tulevaisuus. Yksi vastaaja odottaa tulevaisuudeltaan eläkettä. Loppujen vastaajien tulevaisuus vaikuttaa hämärältä, synkältä tai epävarmalta.

Jonkin aikaa murehdin kovasti sitä, saanko enää koskaan töitä, mutta nyt olen armahtanut itseni siitä ajatuksesta.

Ei oikein miltään, yhtä paskalta kuin aikaisemminkin.

Vastaajan oman elämän kulkuun vaikuttaa eniten positiivinen asenne, lapset, puoliso, terveys, oma aktiivisuus tai vastaaja itse.

Kai se on se, että meitä on kaksi. Jos toinen saisi töitä, niin lähtiskö toiselta tuet? Se pelottaa! Jos pääsisi töihin, ei haluaisi olla elättäjä.

Perhe ja ihmiset ympärillä ja koirat. Koirat rytmittävät päivää ja on seuraa kotona. Ja toki se, että on terve, että pystyy menemään ja liikkumaan.

Se on kuitenkin oma itsevarmuus, että jaksaa kuitenkin joka päivä herätä ja elää eteenpäin.

Työllistymismahdollisuutensa suurin osa vastaajista kokee heikkoina (13 vastaajaa). Työllistymismahdollisuudet koetaan myös huonoina (5 vastaajaa), vaikeana (4 vastaajaa) tai kohtalaisina (4 vastaajaa). Vain yksi vastaaja koki työllistymismahdollisuutensa hyvänä.

Suurimpina esteinä työllistymiselle koettiin terveydentila (8 vastaajaa), yhteiskunnan tilanne (4 vastaajaa), oma haastava ammatti (3 vastaajaa), ikä (4 vastaajaa), julkisen liikenteen puuttuminen Loimaan seudulla (4 vastaajaa). Myös pitkä työttömyys, läheisen sairaus ja oma persoona koettiin työllistymisen esteiksi.

En näe siihen (työllistymiselle) estettä, mutta en ota liiallisia haasteita, ettei tule liikaa paineita. Pienillä askelilla eteenpäin.

Vastaajat kaipasivat työllistymisen helpottamiseksi työkokeilupaiikkoja, palkkatukipaikkoja, paremmin tuettua opiskelumahdollisuutta ja vertaistukea. Te-toimistolta kaivattiin myös aktiivisempaa yhteydenpitoa vastaajan kanssa. 11 vastaajaa kuitenkin koki, että he eivät tarvitse mitään palveluja työllistymisen helpottamiseksi.

Kuntouttava työtoiminta ei edistä työllistämismahdollisuuksia 15 vastaajan mielestä. Yhden vastaajan mielestä kuntouttava työtoiminta vaikuttaa negatiivisesti työllistymiseen. Muutama vastaaja kuitenkin koki aktivoituneensa työnhaussa kuntouttavan työtoiminnan ryhmänsä ansiosta. Ja muutama vastaaja oli saanut uusia ajatuksia ja itseluottamusta työllistymisensä tueksi.

Minä ajattelen, että kuntouttava työtoiminta on miinusmerkki työtä hakiessa.

Kysyin myös haastateltavilta, miten kuntouttavaa työtoimintaa tulisi jatkossa kehittää? Tämä oli selkeästi vaikea kysymys, johon suurin osa ei osannut vastata. Osaksi kysymyksen vaikeuteen vaikutti varmasti se, että vastaajat eivät olleet voineet val-

mistautua kysymykseen ennalta. Vaikutti myös siltä, että kehittäminen ajatuksena on vieras ja vastaaja ei välttämättä mitenkään kyennyt ajattelemaan asiaa niin, että hän saisi vapaasti ehdottaa tai keksiä uudenlaista toimintaa kuntouttavan työtoiminnan ryhmän sisällöksi. Ryhmien sisältö koettiin myös jo nyt hyväksi.

Mielestäni toiminta on kehittynyt parempaan suuntaan. On harrastuksiin pohjautuvia ryhmiä, johon on mukava tulla ja johon on matala kynnys tulla.

Tämä kuntouttava työtoiminta tällaisenaan vastaa tosin hyvin nimitystään-kuntouttaa!

Muutamia ehdotuksia kuitenkin sain;

- musiikki tai bändiryhmä
- ruoanlaittoa ja ravitsemustietoutta (3 vastaajaa)
- remonttia ja nikkarointia (2 vastaajaa)
- työnhakuvalmennusta
- vanhusten kotien siivousta ja vanhusten ulkoiluttamista

Mutta sitten myös toivottiin, ettei toiminta saisi olla pakollista. Ja että ryhmään saisi tulla silloin kuin haluaa ja olla niin kauan kuin haluaa. Tai että toiminta olisi jotain, millä saisi ajatukset irti arjesta. Muutama vastaaja myös ehdotti, että toimintapäivän kesto olisi vain 2 tuntia ja yksi vastaaja ehdotti, että toimintapäivä olisi kestoaltaan vähintään 6 tuntia ja että toimintapäiviä olisi viikon aikana kolmesta neljään.

Enemmän jotain muuta kuin lehtien haravoimista, jotain missä ajatukset saisi irti arjesta. Vaikka pelaamista tai jotain, missä unohtais arjen.

Haastattelun lopuksi pyysin vastaajilta ruusuja tai risuja kuntouttavan työtoiminnan ryhmästään. Sain mm. seuraavan laisia vastauksia:

Ruusuja

- ohjaajat ovat mukavia (4 vastaajaa)
- hyvä porukka (3 vastaajaa)
- yhdessäolo on parasta (6 vastaajaa)
- uudet ja kivat ideat käsityöryhmässä ja taideryhmässä

- liikuntaryhmän sapluuna on ollut hyvä
- ryhmien valikoima on laaja
- jokaisesta käsityöstä syntyy uusia ideoita ja kotonakin tulee tehtyä uutta

Risuja

- ryhmän pieni koko
- ryhmässä ei saa edes ruokaa
- pieni budjetti
- toiminnan täytyisi olla mielekästä
- enemmän tekemistä
- porukat ovat juovuksissa ja siihen ei puututa
- *jotain vois tehdä, ettei istuttais vaan paikallaan*

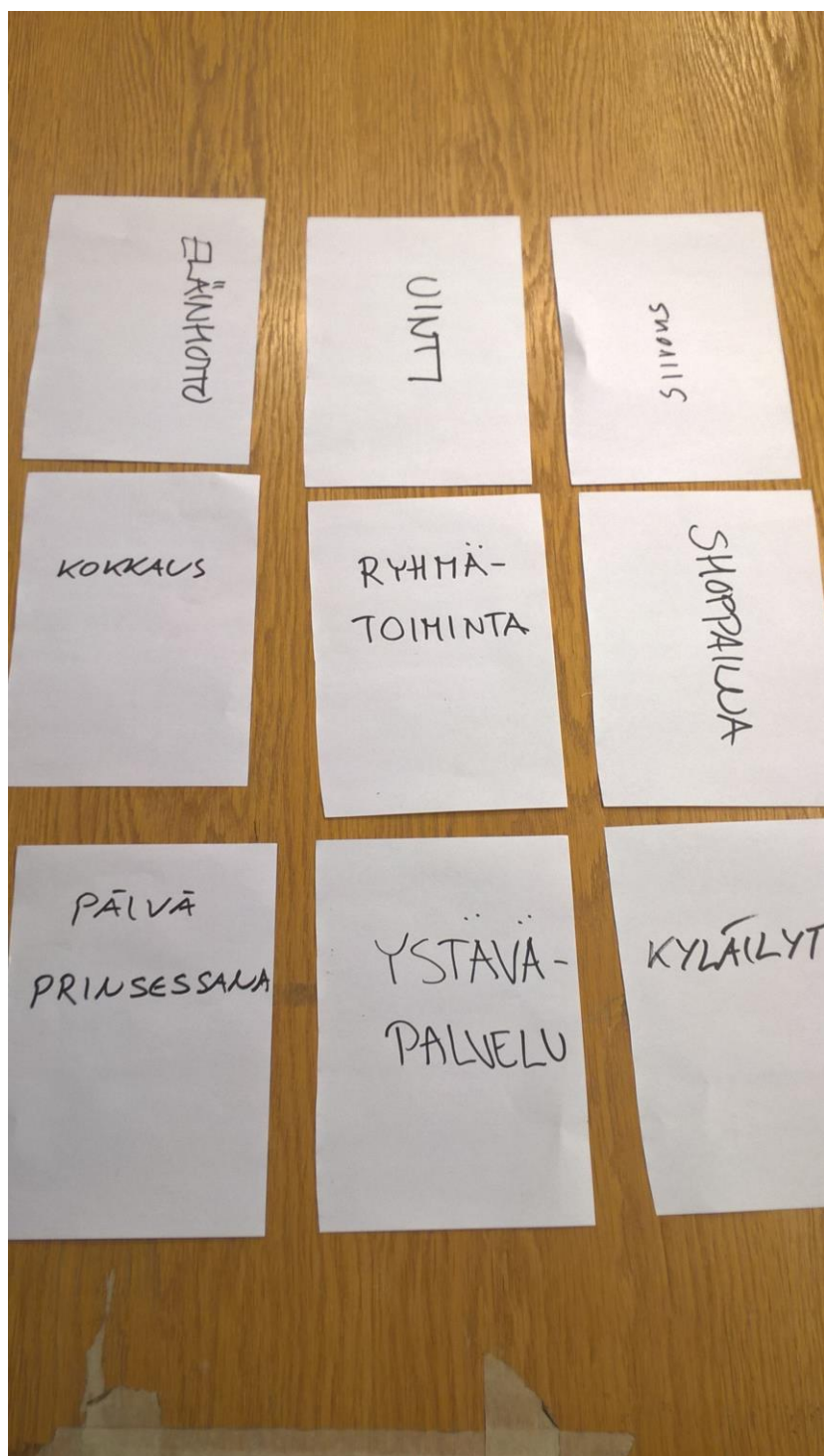
8.6 Aivorihi-menetelmällä saadut ehdotukset

Aivorihi-menetelmä tuotti 64 uutta ajatusta ryhmätoimintaan. Ryhmän toiminnan aikana suoritin myös havainnointia (Ojasalo y. 2010, 42.) Havainnoinnilla saa hyödyllistä tietoa asiakkaiden käyttäytymistä. Ryhmä ideoi ohjaajapainotteisesti eli Sinervo-Nicol ja Säteri tuottivat vahvasti ja nopeasti uusia ideoita ja käsityöryhmäläisemme olivat selvästi arempia tuomaan ajatuksia julki. Menetelmän ohjaajana pyrin hillitsemään ohjaajakollegoideni vauhtia ja saamaan jokaiselta ryhmäläiseltäkin uusia ajatuksia. Välillä syntyi hiljaisia hetkiä, kun odotimme jonkun nimeltä mainitsemani asiakkaani ajatusta, mutta loppujen lopuksi jokainen kuitenkin toi muutamia uusia ideoita mukaan. Yleisvaikutukseltaan ryhmä oli iloinen ja nauravainen ja uusia ajatuksia ei tyrmätty vaan ne otettiin ilolla vastaan. Ryhmästä näki selkeästi, että ohjaajakollegani ovat tottuneet olemaan esillä ja äänessä ja tuottamaan uusia ideoita ja että asiakkaamme olivat ujoja tällaisessa tilanteessa ja arastelivat ajatustensa tuomista esille, vaikka muuten meillä onkin rennot ja luottamukselliset välit ja me kaikki ohjaajat olemme heille tuttuja.

Aivorihi-menetelmä tuotti meille seuraavanlaiset uudet ryhmämallit (kuva 8):

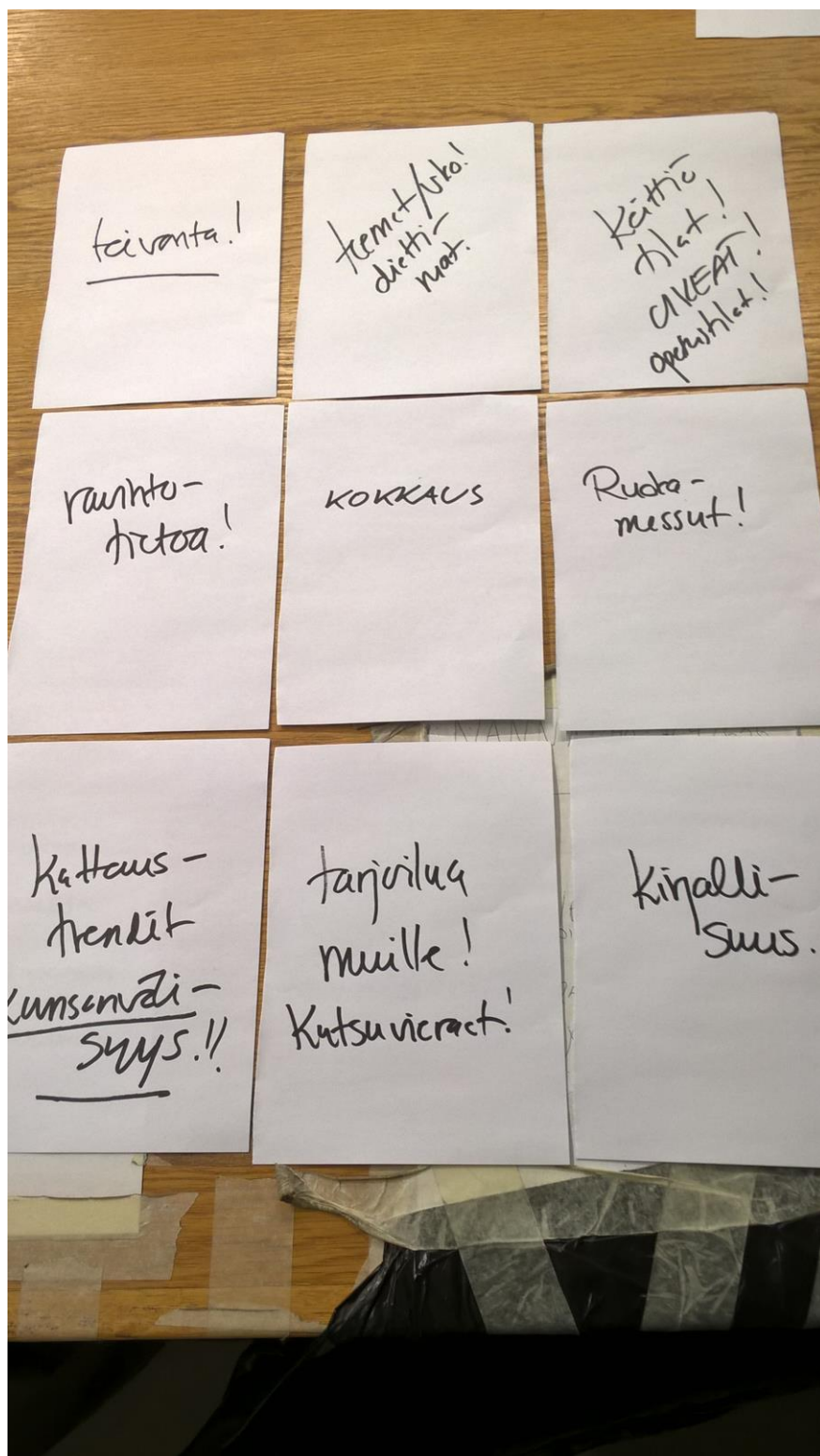
- ystäväpalvelu
- uinti

- siivous
- shoppailua
- kyläilyt
- päivä prinsessana/prinssinä
- kokkaus
- eläintenhoito

Kuva 8. 8x8-menetelmän tulokset.

Jokainen näistä ideoista synnytti siis kahdeksan uutta ideaa. Näistä ideoista otan tähän esimerkiksi kokkauksen ympärille syntyneet ideat (kuva 9).

Kuva 9. Kokkausryhmän ideointia.

Kokkausryhmässä voitaisiin leipoa, tutustua ruoanlaittoon liittyvään kirjallisuuteen, tutustua ajankohtaisiin ruokatrendeihin, käydä messuilla, tutustua erilaisiin dieettiruokiin ja tehdä ruokaa vierailijoille. Ryhmälle haluttiin hyvät keittiötilat.

Näin ideoitiin kahdeksan uutta ryhmää. Osa uusista ideoiduista ryhmistä on toteuttamiskelpoisia, mutta osa uusista ideoiduista ryhmistä ei ole toteuttamiskelpoisia. Esimerkiksi kallis toteuttamistapa estää ryhmän toteuttamisen tai se, että ryhmän kanssa pitäisi liikkua autolla paljon, jolloin vastaan tulee ajoneuvokaluston tai ohjaajan ajokortin rajat. Mutta kokonaisuudessaan aivoriihimenetelmä oli menestyksenkä ko-keilu.

9 POHDINTAA

Loimaan kaupungin järjestämän kuntouttavan työtoiminnan ryhmien sisältö on hyvin monipuolista useiden eri ryhmien vuoksi. Toiminnan painopiste on harrastus- ja vertaistukityyppisissä ryhmissä, unohtamatta kunnossapitoryhmiä, joissa tehdään pienimuotoisesti tuottavaa työtä. Koska jokainen asiakas pystyy valitsemaan itselleen sopivimman ryhmän, asiakkaat kokevat kuntouttavan työtoiminnan yleisesti ottaen mielekkääksi. Työtoiminta on asiakkaille erittäin tärkeää myös sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen ja niiden luomisen vuoksi. Asiakkaiden fyysiset ja psyykkiset sairaudet ja rajoitteet pystytään hyvin ottamaan huomioon ryhmän päivittäistä toimintakertaa suunnitellessa.

Tutkimukseeni haastattelemani kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat ryhmänä varsin heterogeeninen joukko, jossa ihmisten koulutustaso, elämäntilanteet sekä työttömyys- ja työllisyshistoria ovat hyvin vaihtelevia. Pääosalla vastaajista on ammattitutkinto, usealla jopa kaksikin eri tutkintoa. Joukossa on paljon huonokuntoisia henkilöitä, jotka eivät tällä hetkellä ole työkykyisiä. Huonokuntoisille henkilöille kuntouttava työtoiminta on tarpeellista ja heidän arjenhallintaansa ja arjessa selviytymistään tukevaa. Viikoittainen neljän tunnin toimintapäivä on juuri se maksimi, johon he pystyvät tai haluavat sitoutua. Heidän vastakohtanaan on hyvin koulutetut henkilöt, joiden pitäisi olla erittäin haluttuja työelämässä, mutta työllistymistä estävät asiak-

kaan korkea ikä, paikkakunnalle sopimaton ammatti tai vaan yksinkertaisesti työpaikkojen puute. Heidän arkista elämäänsä kuntouttava työtoiminta ei tue millään tavalla vaan on lähinnä yhteiskunnan asettama rangaistus, jonka he kuitenkin suorittavat, osa hyvillä mielin ja osa vastentahtoisesti.

Yhteistä näille molemmille joukoille on se, että he todella ovat olleet pitkään työttöminä. Usea vastaaja oli ollut jo kymmenen vuotta työttömänä. Toki pitkän työttömyyden takana on useita erilaisia tarinoita ja elämäntapoja ja valintoja, joita ei tässä tutkimuksessa tutkittu, mutta joiden tiedän olevan asiakkaiden taustoissa tehdessäni heidän kanssaan jatkuvasti työtä luottamuksellisessa ja lämpimässä vuorovaikutussuhteessa. Näitä valintoja ovat muun muassa omien lasten hoitaminen, sairaan puolison tai lapsen hoitaminen tai oma sairaus, jolloin nautitaan työttömyysturvaa, mutta asiakas ei kuitenkaan hae aktiivisesti töitä.

Suurin osa asiakkaistamme tulee kuitenkin ryhmiin mielellään ja viihtyy niissä. Ryhmien sisältöä kehuttiin, niin myös ohjaajia ja ohjausta. Melkein kaikissa vastauksissa arvostettiin ja kehuttiin ryhmässä olevia muita asiakkaita. Nämä ryhmäläiset koettiin kavereiksi ja ystäviksi ja ryhmässä oleminen ja keskustelu olivat ryhmien parasta antia. Myös se, että ryhmään sai tulla omana itsenään ja olla ryhmässä omien halujensa mukaan sosiaalinen ja aktiivinen tai vaihtoehtoisesti vähän enemmän sivustakatsoja oli vastaajille tärkeää. Näin toteaa tutkimuksessaan myös Valtiontalouden tarkastuskeskus (2011, 70.)

Tutkimuksen mukaan kuntouttava työtoiminta parantaa pitkäaikaistyöttömien arjessa selviytymistä ja jarruttaa syrjäytymistä. Asiakkaat viihtyvät kohtuullisen hyvin työtoiminnassa ja valtaosa asiakkaista oli sitä mieltä, että kuntouttava työtoiminta oli heidän kannaltaan hyvä ratkaisu. Toimintapaikan yhteisöön kuuluminen tuo vaihtelua pitkäaikaistyöttömän tilanteeseen, uusia sosiaalisia suhteita ja osallistumisen kokemuksia.

Merkittävää oli myös se, että asiakkaamme ovat yhtä vastaajaa lukuun ottamatta tyytyväisiä elämäänsä. Kuusi vastaajaa kertoi olevansa osittain tyytyväisiä, mutta työttömyyden osalta tyytymättömiä. Media luo mielellään työttömistä sellaista mielikuvaa, että heidän elämänsä on surkeaa ja huonoa, mutta tämän haastattelun perusteella ainakin meidän asiakkaamme ovat työttömyydestään huolimatta ihan tyytyväisiä elämäänsä. Eli voi sanoa, että heidän elämänsä on muuten heidän haluamansa kaltaista, mutta siitä elämästä puuttuu vaan työ. Perhe, parisuhde, lapset, lemmikit, terveys

ja koti ovat arvokkaita tekijöitä heidän arjessaan. He ovat vuosien mittaan oppineet elämään pienillä tuloilla ja selviytymään arjessaan päivästä toiseen ja kuntouttavasta työtoiminnasta saatu pieni korotus päivärahaan on useallekin vastaajalle merkittävä motiivi toimintaan osallistumiselle. Myös tulevaisuus näyttää suurimmalle osalle vastaajista kuitenkin ihan positiiviselta. Siihen vaikuttavat edellä mainitut seikat ja myös se, että heillä löytyy vielä uskoa siihen, että työllisyystilanne paranee.

Kuntouttava työtoiminta ei kuitenkaan edistä työllistymismahdollisuuksia, vaikka kuntouttavan työtoiminnan lain mukaan koko toiminnan perimmäinen tarkoitus on parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001, 1§.) Tässä oman tutkimukseni tulokset ovat kuitenkin työllistymisen parantumisen kannalta hyvin samankaltaisia, kuin useiden muidenkin tutkimusten johtopäätökset. Pääkaupunkiseudulla tehdyn tutkimuksen mukaan kuntouttava työtoiminta johtaa harvoin pitkäaikaistyöttömän työllistymiseen avoimille työmarkkinoille, vain noin viisi prosenttia asiakkaista siirtyi töihin tai ammatilliseen koulutukseen, kun taas viidesosa asiakkaista jatkoi uudelle kuntouttavan työtoiminnan jaksolle. Suurin osa asiakkaista palautui työttömiksi. (Valtiontalouden tarkastuskeskus 2011, 71.)

Tämä tutkimukseni ei varsinaisesti tuo mitään uutta tietoa julki maanlaajuisella mitta-kaavalla katsottuna, mutta tutkimukseni toteaa sen, että kuntouttava työtoiminta hoidetaan Loimaalla kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä asiakkaiden kannalta mielekkäällä tavalla. Jatkotutkimuksessa olisikin mielenkiintoista selvittää, miten asiakkaan elämä jatkuu kuntouttavan työtoiminnan jakson päättymisen jälkeen. Olisi myös mielenkiintoista selvittää, miten aktivointisuunnitelmassa sovitut asiat todellisuudessa toteutuvat.

9.1 Suunnitelma

Tutkimushaastattelun perusteella asiakkaat ovat pääosin erittäin tyytyväisiä jo olemassa oleviin ryhmiimme. Tärkeintä tuntuu olevan ryhmän hyvä henki ja vuorovaiku-

tus niin asiakkaiden kesken kuin asiakkaan ja ohjaajankin välillä. Aivoriihimenetelmän avulla tuli myös muutama sellainen idea, joita oltiin toivottu myös haastattelusakin. Mietin näitä kaikkia ehdotuksia ja otin suunnitelmiin mukaan sellaiset ideat, jotka konkreettisesti ovat mahdollisia toteuttaa niin ohjaajaresurssin kuin taloudellistenkin tekijöiden kannalta. Eli näiden perusteella muodostan suunnitelman vuoden 2017 Loimaan kaupungin järjestämän kuntouttavan työtoiminnan ryhmien sisällöksi.

Suunnitelma:

- **Vertaistukiryhmä** perustetaan kantakaupungin alueelle. Vertaistukiryhmät on koettu tarpeellisiksi, hyödyllisiksi ja toimiviksi niin ohjaajan kuin asiakkaiden kannalta.
- **Käsityöryhmä** jatkaa, mahdollisuuksien mukaan lisätään sisältöön myös nikkarointia ja muita kovia materiaaleja, joita pystymme työstämään nykyisessä toimitilassamme.
- **2-3 kunnossapitoryhmää** jatkaa saatujen remonttikohteiden tarpeen mukaan. Konkreettinen työn tekeminen ja uusien työvaiheiden opettelu on myös koettu tarpeelliseksi, koska asiakaskunnassamme on kuitenkin mukana niitä asiakkaita, jotka eivät halua vaan istuskella ja jutella.
- **Taideryhmä** jatkaa. Taideryhmän asiakkaat ovat innostuneita ja aktiivisia tekijöitä, joiden tekeminen on huomattu jo muuallakin ja heidät on mm. kutsuttu pitämään näyttelyä keväällä.
- **Kulttuuriryhmä** jatkaa. Kulttuuriryhmälle on myös selvä tilaus, asiakkaat ovat innostuneita tutustumaan paikalliseen kulttuuriin ja keskustelemaan asioista.
- Aloitetaan uusi **kokkausryhmä**, jossa viikoittain kokoonnutaan vaihtuvan ruokateeman ympärille, joka kerta valmistetaan kuitenkin yhdessä päivän ateria. Painotetaan ruoan terveellisyttä ja edullisia ruoka-aineita.
- Aloitetaan uusi **ystäväpalvelu-ryhmä**, jossa käydään ulkoiluttamassa, viihdyttämässä, lukemassa, pelaamassa, laulamassa ja avustamassa vanhusten ja vammaisten luona. Ryhmä voisi myös valmistaa esityksen, joka käytäisiin esittämässä esimerkiksi palvelutaloissa.
- Aloitetaan uusi **Miesten saunavuoro-ryhmä**, jossa olisi pelkästään miehiä. Ryhmä kokoontuisi uimahallille, jossa ensin tehtäisiin kuntosaliharjoitus ja sen päälle uintia ja saunaa. Tarkoituksena saada aikaan tekemisen ja fyysisen

kuntoutumisen ohella hyvää keskustelua miesten maailmassa olevissa aiheista. Lounais-Hämeen psykologit palkitsivat Forssan seutukunnan yleiset saunat tämän vuoden mielenterveystekona. Valintaansa he perustelevat sillä, että yleiset saunat palvelevat ihmisen tarvetta kuulua ryhmiin ja yhteisöihin ja että vesiliikunta on hyväksi verenkiertoelimistölle ja nivelille. (Laaksonen 2016.) Tämä palkinto tukee myös tämän ryhmän ideaa.

- Muutetaan Alastaron ja Mellilän vertaistukiryhmät niin sanotuiksi **Tee-se-itse-ryhmiksi** eli ryhmät jatkavat eri harrasteisiin perustuvilla teemoilla eli rentoa yhdessäolo mukavan tekemisen parissa. Ehdotukset kokoontumiskerran teemasta antavat asiakkaat. (Nämä ryhmät käynnistyvät jo joulukuun 2016 alussa asiakkaiden ja Sinervo-Nicolin yhteisen pohdinnan perusteella.)
- Uusi **lemmikki-ryhmä**. Ryhmässä tutustutaan eri lemmikkilajeihin, niiden hoitoon, ruokintaan, terveyteen, varusteisiin ja liikuntaan. Tutustutaan myös eläinavusteiseen terapiaan. Otetaan ryhmän kokoontumiskertoihin konkreettisesti lemmikkieläin mukaan. Eläin tarjoaa lohtua ja läheisyyttä konkreettisesti pelkällä mukana ololla.
- Uusi **työnhaku-ryhmä**. Tutustutaan eri työpaikkasivustoihin ja konkreettisesti tehdään työhakemuksia viikoittain. Aloitetaan ihan siitä, miten tietokone käynnistetään ja miten avataan nettiselain jne. Tutustutaan myös muihin hyödyllisiin sivustoihin ja harjoitellaan tietokoneen käyttöä.

9.2 Tilaaja arvioi opinnäytetyötä

Opinnäytetyö on erinomaisen selkeä kuvaus siitä, miten kuntouttava työtoiminta on Loimaalla järjestetty. Tilaajalle tämä on hyvää kertausta ja tietojen päivitystä. Esitystapa selkeä, helposti luettava ja etenemistapa looginen. Tulemme ehdottomasti hyödyntämään tätä myös luottamushenkilöpäättäjien suuntaan, mm. perusturvalautakunnan jäsenille. (Kaunisto J, 2016.)

LÄHTEET

Heikkinen Hannele & Ihalainen Jarmo & Kettunen Terttu 2000. Monimuotoinen sosiaaliturva. 3.-5. painos. Juva: WS Bookwell Oy

Heikkilä Sanna 2016. Työtoiminnan ohjaaja, Loimaan kaupunki.

Isola Anna-Maria & Suominen Esa 2016. Suomalainen köyhyys. Riika: Dardedze holografija

Jokela Lilli 2016. Salo työllistää yrityksiin pitkäaikaistyöttömiään. Turun Sanomat. 3.10.2016, 3-4.

Jäppinen Anu 2011. Selvitys palvelukohtaisista asiakastiedoista-kuntouttava työtoiminta, kotouttaminen, puolison elatusapu ja täytäntöönpanosovittelu. Terveiden ja hyvinvointilaitoksen raportti 60/2011.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80225/a718fb31-174f-4bba-a0a8-f831eeeb257b.pdf?sequence=1> Viitattu 12.10.2016

Järvikoski Aila & Härkäpää Kristiina 2011. Kuntoutuksen perusteet. 5.painos. Helsinki: WSOYpro OY

Kansaneläkelaitos A 2016
http://www.kela.fi/maara_korotusosa viitattu 6.10.2016

Kansaneläkelaitos B 2016
<http://www.kela.fi/-/kuntien-tyomarkkinatukivastuu-laajenee> Viitattu 17.10.2016

Kaunisto Jaakko 2016. Sosiaali- ja terveystoiminta Loimaan kaupunki. Sähköpostiviesti 5.12.2016

Kokko Riitta-Liisa & Nenonen Tellervo & Martelin Tuija & Koskinen Seppo (toim.) 2013. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi – Paltamon työllistämismallin vaikutusten arviointitutkimus 2009–2013. Hankkeen loppuraportti. Tampere: Juvenes print – Suomen Yliopistopaino Oy

Laaksonen Ami 2016. Yleisessä saunassa myös mieli virkistyy. Forssan Lehti 14.12.2016

Laine Anne & Ruishalme Outi & Salervo Pirjo & Siven Tuula & Välimäki Päivi 1999.
Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 1. painos. Porvoo: WS Bookwell Oy

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001. Finlex.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189> Viitattu 28.9.2016

Lamberg, Mari 2009. Työpajatoiminta-yksilön voimavaroja etsimässä. Opinnäytetyö,
Humanistinen ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5388/lamberg_mari.pdf?sequence=1

Laurila Anja 1995. Työ meni-mitä jäi. Vaihtoehtoja elämänhallintaan. 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Loimaan Kaupunginhallitus 2016. Pöytäkirja 2.5.2016.

Loimaan Kaupunki sosiaalityö 2016. ESR-hanke Tilanne haltuun.
<http://www.tilannehaltuun.fi/>

Meriläinen Ulla 2016. Väitös: Pitkäaikaistyötön lannistuu, jos työ rapauttaa tai viina vie kunnon. Yle uutiset 2.12.2016 <http://yle.fi/uutiset/3-9325533> Viitattu 19.12.2016

Nieminen, Anne 2016. Haastattelu 30.9.2016

Pärnänen Anna & Sutela Hanna 2009. Tyypillisestä epätyypilliseen? Muutokset erilaisissa työsuhteissa neljänä vuosikymmenenä. Toimittaneet Pärnänen Anna ja Okkonen Kaisa-Mari. Teoksessa Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet. 1. painos. Helsinki: Multiprint Oy

Suomen sosiaali ja terveys ry 2016. EAPN-FIN - Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto. <http://www.eapn.fi/koyhyys/mita-on-koyhyys/> Viitattu 14.11.2016

Taloustutkimus oy 2016.
http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/ Viitattu 14.11.2016

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2016. Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja.
<https://www.thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta> Viitattu 15.9.2016

Tilastokeskus 2016. <http://www.stat.fi/meta/kas/pitkaaikaistyot.html> Viitattu 16.10.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Työllisyyskatsaus-Elokuu 2016.
<http://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?lang=fi&top=0&ssid=1610121445519> Viitattu 12.10.2016

Valtioneuvoston kanslia 2016. Findikaattori.
<http://www.findikaattori.fi/fi/37> Viitattu 26.10.2016

Valtiontalouden tarkastuskeskus 2011. Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Tuloksellisuustarkastuskertomus 229/2011.
https://www.vtv.fi/files/2650/2292011_Pitkaaikaistyottomien_tyollistyminen_netti.PDF

Vastamäki Jaana 2010. Koherenssin tunne ja työttömyys. Väitöskirjatutkimuksen keskeisiä tuloksia. Kuopion yliopisto.
https://www.uef.fi/documents/677351/715039/Koonti_FI_Vastam%C3%A4ki_Jaana_Dissertation.pdf/2ffeb08d-a330-4f9a-9ebe-e5c9ca58dfe5

LIITTEET

LOIMAAN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveysjohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

4.10.2016

5. §

Tutkimusluvan myöntäminen

Loimaan kaupungin työtoiminnanohjaaja Sanna Heikkilä suorittaa yhteisöpedagogin-tutkintoa. Opinnäytetyönsä hän tekee Loimaan kaupungin kuntouttavasta työtoiminnasta nimellä "Asiakkaiden kokemuksia Loimaan kaupungin järjestämästä kuntouttavasta työtoiminnasta." Tutkimus sisältää asiakkaiden haastatteluja.

Opinnäytetyö auttaa Loimaan kaupunkia arvioimaan ja kehittämään kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä. Työ käynnistyy lokakuussa 2016 ja arvioitu valmistumisaika on tammikuu 2017.

Päätös:

Myönnetään tutkimuslupa edellä selostettuun tutkimukseen. Tutkimuksen aikana, sen jälkeen ja tutkimuksen raportoinnin yhteydessä tulee huolehtia tutkittavien osalta salassapitosäännösten noudattamisesta. Tutkimuksesta on luovutettava yksi kappale kaupungille sen valmistuttua.

Jaakko Kaunisto

Jakelu

Sanna Heikkilä
Perusturvalautakunta

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Teema 1:

Taustatiedot

- sukupuoli
- ikä
- koulutustausta
- työhistoria

Teema 2:

Kuntouttava työtoiminta

- Työaika päivässä ja työpäiviesi määrä?
- Kuinka pitkään olet nyt ollut kuntouttavassa työtoiminnassa?
- Oletko tätä ennen ollut mukana kuntouttavassa työtoiminnassa?
- Millaisena koet ryhmän sisällön?
- Vastasiko ryhmän sisältö odotuksiasi?
- Millaista ohjausta olet ryhmässä saanut?
- Oletko mielestäsi saanut tarpeeksi yksilöllistä ohjausta?
- Millaista ohjausta koet tarvitsevasi?
- Mitä toiveita sinulla on ohjauksen suhteen?
- Millaiseksi koet ryhmän työkaverisi?
- Millaiseksi koet ryhmän ohjaajan
- mitä hoitoa, kuntoutusta tai muuta tukea olet saanut kuntouttavan työtoiminnan jakson aikana
- mitä hoitoa, kuntoutusta tai muuta tukea vielä tarvitset, mutta et ole saanut
- mikä on ollut parasta kuntouttavan työtoiminnan ryhmässäsi

Teema 3:

Arjen sujuminen

- Millainen merkitys kuntouttavalla työtoiminnalla on ollut arkeesi?
- Miten asioiden hoitaminen on sujunut? (hakemusten täyttäminen, laskujen maksaminen jne.)

- Millainen on työkykyysi tällä hetkellä?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut työkykyysi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut ihmissuhteisiisi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut vapaa-aikaasi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut fyysiseen kuntoosi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut terveydentilaasi?
- Miten suhtaudut päihteisiin?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut päihteiden käyttöösi?

Teema 4:

Arjessa jaksaminen (psykykinen toimintakyky, tyytyväisyys elämään)

- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut mielialaasi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut mielialaasi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on vaikuttanut elämäsi kulkuun?
- Oletko tällä hetkellä tyytyväinen elämääsi? Mikä sen on saanut aikaiseksi?
- Oletko saanut uusia ystäviä kuntouttavan työtoiminnan kautta?

Teema 5:

Jatkosuunnitelmat ja kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen

- Miltä tulevaisuutesi nyt näyttää?
- Mikä mielestäsi vaikuttaa oman elämäsi kulkuun eniten?
- Millaisena näet omat työllistymismahdollisuutesi?
- Mikä on mielestäsi suurin este työllistymisellesi?
- Mitä palveluita kaipaisit työllistymisen helpottamiseksi?
- Miten kuntouttava työtoiminta on edistänyt työllistymismahdollisuuksiasi?
- Miten kuntouttavaa työtoimintaa tulisi sinun mielestäsi kehittää?
- Muita ruusuja tai risuja kuntouttavasta työtoiminnasta?

